

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PRÁVA K NEHMOTNÝM STATKŮM V NÁVAZNOSTI NA
TRESTNÉ ČINY PROTI PRÁVU AUTORSKÉMU**

Autor práce:	Jaroslav Mrňous
Studijní obor:	Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia:	Kombinované
Vedoucí práce:	Mgr. Bc. Radek Marcín
Katedra:	Společenských věd

2011

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Radku Marcínovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále děkuji kolegům policistům ze Služby kriminální policie a vyšetřování, oddělení hospodářské kriminality v Jeseníku za objasnění vyšetřovacích metod a Skupině případových analýz SKPV Jeseník za poskytnutí statistických dat a dalších podnětných rad.

ABSTRAKT

MRŇOUS, J. *Práva k nehmotným statkům v návaznosti na trestné činy proti právu autorskému* : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 58 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Bc. Radek Marcín.

Klíčová slova: práva k nehmotným statkům, duševní vlastnictví, autorské právo, kriminalita, trestná činnost, internet.

Práce se zabývá problematikou práva k nehmotným statkům z pohledu trestných činů, především proti autorskému právu. Zabývá se také porušováním práva v prostředí internetu. Uvádí současné trendy této trestné činnosti, způsoby, kterými je páchána a případně odhalována. Práce by mohla být pomocníkem k základnímu zorientování se v dané problematice, a to jak policistům zařazených u Služby kriminální policie a vyšetřování, tak policistům na základních útvarech, kteří se s touto specifickou trestnou činností setkali jen okrajově nebo se s touto problematikou nesetkali vůbec. V závěru navrhuje způsoby, kterými lze porušování autorských práv snížit, a jakým směrem se bude kriminalita v oblasti duševního vlastnictví s největší pravděpodobností vyvíjet.

ABSTRAKT

MRŇOUS, J. *Incorporeal properties rights in articulation to delicts against copyright*: Bachelor thesis. České Budějovice: The college of European and Regional Studies, o.p.s., 2011. 58 s. Supervisor: Mgr. Bc. Radek Marcín.

Key words: incorporeal properties rights, intellectual property, copyright, criminality, criminal activity, internet

The thesis deals with dilemma of incorporeal properties rights concerning crimes, first of all against copyright. The thesis also deals with failure of law in the area of internet. It shows present tendency of this criminal activity, ways of commissions and appropriate detection. This thesis could be a helper in basic orientation oneself in given questions for policemen registered by Criminal Police Service and investigation and also for policemen by the primary system who have met this specific criminal activity only marginally or have not met this activity at all. At the close it proposes proceedings by which failure of copyrights can be lowered and the way which criminality in area of intellectual property will probably develop.

OBSAH

1. Úvod.....	8
2. Cíl práce	8
3. Základní pojmy	9
2.2. Autorské právo	9
2.3. Zveřejnění a vydání díla.....	10
2.4. Autor	10
2.5. Vznik práva autorského.....	10
2.6. Užití dílo.....	11
2.7. Rozmnožování díla.....	12
2.8. Rozšiřování díla	12
4. Počítačová kriminalita	15
5. Dělení autorského práva.....	13
5.1. Osobnostní práva.....	13
5.2. Majetková práva.....	14
6. Historie	14
7. Trestná činnost	16
7.1. Jednotlivci	16
7.2. Organizované gangy.....	17
7.3. Zájmové komunity	17
7.4. Právní úprava	18
7.5. Trestně právní ochrana.....	18
8. Mezinárodní aspekty práv duševního vlastnictví.....	19
9. Vyšetřování protiprávní činnosti na úseku porušování autorských práv	21
10. Porušování autorského práva v prostředí internetu.....	25
10.1. Hacking	25
10.2. Warez	26
10.3. Cracking	27
10.4. Peer-to-peer	28

10.4.1. Systémy P2P s centrálním vyhledáváním	28
10.4.2. Systémy P2P s decentralizovaným vyhledáváním.....	30
10.4.3. Další druhy výměnných systémů sítí P2P.....	30
11. Příklad z praxe	32
12. Příklady možností stahování obsahu z veřejné sítě internet.	39
12.1. Získání filmů	39
12.1.1. Vyhledání požadovaného obsahu.....	41
12.1.2. Výsledek hledání.....	41
12.1.3. Stažení filmu.....	44
12.2. Získání software	45
12.2.1. Vyhledání požadovaného software.....	47
12.2.2. Software – MS Windows 7.....	49
12.2.3. Cena software	50
12.2.4. Software – Adobe Photoshop CS5	50
12.2.5. Vyhledání požadovaného software.....	51
12.2.6. Stažení software	52
12.2.7. Cena software	53
13. Návrhy řešení.....	53
14. Závěr	55
15. Seznam literatury	57

1. Úvod

Téma absolventské práce „Práva k nehmotným statkům z pohledu trestných činů proti autorskému právu“ jsem si zvolil jednak z důvodu svého služebního zařazení u Policie ČR, pracuji ve funkci komisaře na Službě kriminální policie a vyšetřování, oddělení hospodářské kriminality v Jeseníku, a také z důvodu osobního zájmu o počítačovou kriminalitu. Zvoleným tématem se pokusím reagovat na aktuálních dění na poli internetové kriminality při porušování autorských práv, neboť trestná činnost páchaná proti právním vztahům zakotvených v autorském právu neustále stoupá, a to především prostřednictvím internetu.

2. Cíl práce

Na samotném začátku objasňuji, co se skrývá pod pojmem autorské právo. Jak se autorské právo člení, co se rozumí pod pojmem počítačová kriminalita, která s autorským právem souvisí. Jak lze členit počítačovou kriminalitu a jaké trestné činy lze porušením autorských práv spáchat. Také se krátce zmíním o historickém vývoji této trestné činnosti, jejích pachatelích a trestech. Pokusím se uvést, jaké jsou možnosti při odhalování této specifické trestné činnosti především v prostředí internetu. Na konkrétním příkladu z praxe se pokusím přiblížit, jak se zajišťují stopy a s jakými problémy se mohou orgány činné v trestním řízení setkat, zejména pak Policie ČR v přípravném trestním řízení. Pokusím se shrnout současné trendy v této oblasti trestné činnosti. Dále v práci názorně předvedu, jak poměrně jednoduše může kterýkoli uživatel sítě internet získat produkty podléhající autorskému právu. Svě zjištění doplním daty získanými ze statistik Policie ČR a pro lepší orientaci tato data graficky znázorním. Práce by mohla být pomocníkem především policistům činných v trestním řízení, kteří se s touto specifickou trestnou činností ještě neselekali vůbec nebo jen okrajově. Uvedu v ní relativně jednoduchý příklad z praxe, který byl šetřen na oddělení hospodářské kriminality v Jeseníku, ten může sloužit k zorientování se v dané problematice. Nicméně pro úplný přehled a dostatečné pochopení daného tématu

jako celku odkazují na další studium odborné literatury. Na závěr navrhuji opatření ke snížení porušování autorských práv, odhaduji vývoj v porušování autorských práv především prostřednictvím osobních počítačů, konkrétně pak v síti internet, v nejbližších letech.

3. Základní pojmy

3.2. Autorské právo

Pojem autorské právo používáme především ve smyslu ochrany myšlenky, která je nějakým způsobem objektivně vyjádřena, vztahuje se k objektu, který se označuje jako „dílo“ a je vymezeno obecně jako objektivně vnímatelný výsledek nějaké tvůrčí činnosti a podle zákona č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, dále jen „autorský zákon“, kde je v § 2 v odstavcích 1 až 4 definováno:

odst. 1) Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.

odst. 2) Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem. Za dílo souborné se považuje databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým

vlastním duševním výtvořem. Fotografie, která je původní ve smyslu věty první, je chráněna jako dílo fotografické.

odst. 3) Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.

odst. 4) Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.

3.3. Zveřejnění a vydání díla

Podle § 4 autorského zákona je zveřejnění a vydání díla vázáno na tyto podmínky:

- (1) Prvním oprávněným veřejným přednesením, provedením, předvedením, vystavením, vydáním či jiným zpřístupněním veřejnosti je dílo zveřejněno.
- (2) Zahájením oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin je dílo vydáno.

3.4. Autor

Podle § 5 autorského zákona je autorem:

- (1) Fyzická osoba, která dílo vytvořila.
- (2) Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.

3.5. Vznik práva autorského

Podle § 9 autorského zákona je vznik autorského práva stručně definován v odstavci 1 tak, že právo autorské k dílu vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. To může být například nahrání zvukové nahrávky, nebo vydání knihy.

3.6. Užít dílo

Právo dílo užít podle § 12 autorského zákona je stanoveno v těchto mezích:

- (1) Autor má právo své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem.
- (2) Poskytnutím oprávnění podle odstavce 1 právo autorovi nezaniká; autorovi vzniká pouze povinnost strpět zásah do práva dílo užít jinou osobou v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy.
- (3) Autor má právo požadovat na vlastníku věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, aby mu ji zpřístupnil, pokud je toho třeba k výkonu práv autorských podle tohoto zákona. Toto právo nelze uplatnit v rozporu s oprávněnými zájmy vlastníka; vlastník není povinen autorovi takovou věc vydat, je však povinen na žádost a náklady autora zhotovit fotografii nebo jinou rozmnoženinu díla a odevzdat ji autorovi.
- (4) Právem dílo užít je
 - a) právo na rozmnožování díla,
 - b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,
 - c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla,
 - d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla,
 - e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla,
 - f) právo na sdělování díla veřejnosti, zejména
 1. právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla,
 2. právo na vysílání díla rozhlasem či televizí,
 3. právo na přenos rozhlasového či tel. vysílání díla,
 4. právo na provozování rozhlasového či tel. vysílání díla.

- (5) Způsoby užití díla vyplývající z odstavce 4 se pro účely tohoto zákona vymezují v ustanoveních § 13 až 23. Dílo lze užít i jiným způsobem než způsoby uvedenými v odstavci 4.

3.7. Rozmnožování díla

Podle ustanovení § 13 autorského zákona je rozmnožování díla vyjádřeno následně:

- (1) Rozmnožování díla se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.
- (2) Dílo se rozmnožuje zejména ve formě rozmnoženiny tiskové, fotografické, zvukové, obrazové nebo zvukově obrazové, stavbou architektonického díla nebo ve formě jiné trojrozměrné rozmnoženiny anebo ve formě elektronické zahrnující vyjádření analogové i digitální.

Rozmnoženinou se rozumí to, co se v technickém slova smyslu většinou nazývá "kopie", tedy například i vytvoření duplikátu již připravené webové stránky, digitalizované fotografie, počítačového programu, nebo jiných dat na harddisku webového serveru. Tím, že dojde k nahrání (upload) těchto dat na jiný počítač, vznikne rozmnoženina v elektronické formě, což plně odpovídá podstatě rozmnožování podle zmíněného § 13 autorského zákona.

3.8. Rozšiřování díla

Rozšiřování je podle § 14 autorského zákona vyjádřeno takto:

- (1) Rozšiřováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.
- (2) Prvním prodejem nebo jiným prvním převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla v hmotné podobě, který byl uskutečněn autorem nebo s jeho souhlasem na území členského státu Evropských

společenství nebo jiné smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru, je ve vztahu k takovému originálu nebo rozmnoženině díla právo autora na rozšiřování pro území Evropských společenství a ostatních smluvních stran Dohody o Evropském hospodářském prostoru vyčerpáno; právo na pronájem díla a právo na půjčování díla zůstává nedotčeno.

4. Dělení autorského práva

Autorské právo dělíme na dvě základní práva a to na:

4.1. Osobnostní práva

Ta lze jednoduše definovat jako právo být uváděn autorem díla a tedy do díla jako takového může autor zasahovat a měnit jej. Práva patří autorovi a jsou nepřevoditelná a zanikají až smrtí autora. Autor je v autorském zákoně definován stručně v § 5 odst. 1, kde je uvedeno, že autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.

Osobnostní právo je definováno v § 11 autorského zákona, v jehož odstavcích je uvedeno:

odst. 1 - Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.

odst. 2 - Autor má právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění jeho díla.

odst. 3 - Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplývá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.

odst. 4 - Osobnostních práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají.

4.2. Majetková práva

Tato práva nás zajímají především, jde o právo užívat dílo, jako například vystavením díla, vydáním v tisku, rozmnožování díla, vysíláním díla v rádiu nebo v televizi. Majetkové právo je definováno v § 12 autorského zákona, v němž se uvádí, že autor má právo své dílo užít a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených v autorském zákoně. Tato práva zanikají 70 let po smrti autora.

5. Historie

Autorské právo řadíme do okruhu duševního vlastnictví. Těmito právy se začalo lidstvo zabývat v době, kdy se objevily technické prostředky, které umožnily reprodukovat myšlenky a v návaznosti na to vznikla potřeba tyto myšlenky chránit.

Porušování autorských práv, tak jak je známe dnes, se masově rozšířilo až používáním osobních počítačů širokou veřejností a vznikem možnosti připojení k síti, ať už internetové nebo intranetové. Na počátku masového rozšíření dochází k porušování autorských práv kopírováním programů a her prostřednictvím magnetofonových pásek a disket. Později, s rozvojem technického (hardware) a programového (software) vybavení osobních počítačů, dochází k porušování autorských práv na mnohem intenzivnější a vyšší úrovni, a to z důvodu nástupu vypalovacích mechanik a disků (CD) umožňujících digitální zápis dat.

O autorském právu v současné moderní podobě lze hovořit zhruba 60 let. Považujeme ho za relativně nový vědní obor, který se stále vyvíjí. V současné době je autorské právo zakotveno v autorském zákoně, který byl několikrát novelizován.

Dnes se na rozdíl od dřívějších dob dopouštějí protiprávního jednání nejen studenti vysokých škol, ale i studenti středních a základních škol, zaměstnanci podniků, včetně domácích uživatelů internetu. Kopírování hudby, videa, programů, her a textů nebylo nikdy tak snadné, rychlé a kvalitní, jak to umožňuje vypalovací mechanika a digitální technologie, které jsou dnes již poměrně snadno dostupné. Za použití scanneru a domácích tiskáren dokáže široká veřejnost například kopírovat a tisknout mnohem kvalitnější padělky bankovek, veřejných listin a jiných dokumentů. Už nedochází „jen“ k porušování

autorských práv, ale i k závažnějším způsobům páchaní trestné činnosti. Z původně malé skupiny pachatelů odborníků, se tato trestná činnost časem rozrostla na velkou skupinu pachatelů „amatérů“. V této velké skupině stále panuje názor, že v souvislosti s porušováním autorských práv v podstatě k žádné škodě nedochází, případně, že tato škoda je minimální. Představy pachatelů se odehrávají v rovině úvah: „Přece jsem nic neukradl, jen jsem si okopíroval CD, ať už s audiovizuálním obsahem či programy nebo hrou.“ Nikdo tak vlastně není poškozeným (program, hudbu, film, hru či okopírovanou knihu bych si jako uživatel přeci jinak nekoupil, tak nikomu nevznikla žádná škoda), což je velmi rozšířený, ale mylný názor, který do dnešní doby v mnohých stále přetrvává.

Pokud si už uživatelé jsou vědomi svého protiprávního chování, tak ho zdůvodňují například přehnanými cenami originálních CD, nebo jejich špatnou, či pozdní dostupností na trhu.

6. Počítačová kriminalita

Bývá nazývána kybernetickou kriminalitou. Počítačová kriminalita, fenomén, který se s nástupem digitálního věku prostě musel objevit. Zvláštnosti tohoto druhu kriminality vyplývají již ze samé podstaty moderních informačních technologií. Zatímco například v dobách minulých, zločinec, který si vytkl za cíl vyloupit banku, se musel v tomto peněžním ústavu objevit a svůj čin tam fyzicky provést, většinou za použití násilí nebo alespoň pod jeho pohružkou, tato fyzická přítomnost pachatele se u počítačové kriminality často vytrácí. Finanční prostředky jsou dnes z bank odcizovány online, přičemž pachatel může sedět před monitorem počítače tisíce kilometrů daleko a lup si převést do banky, která leží na opačné straně zeměkoule. To vše během několika málo sekund. Z těchto odlišností vyplývá i potřeba využití zcela odlišných metod práce represivních orgánů, než tomu bylo doposud u kriminality „klasické“.

Počítačovou kriminalitu lze v podstatě rozdělit na dvě kategorie a to:

- a) Protiprávní jednání směřující proti počítači. Počítač je zde přímo terčem útoku. Jedná se především o průniky do systému, například za účelem krádeže dat, průmyslové špionáže, bankovního převodu, zneužití osobních údajů z elektronické databáze podobně.

- b) Protiprávní jednání spáchané s využitím počítačů. Počítač slouží pouze jako nástroj trestné činnosti, respektive jejího usnadnění. Na předním místě stojí porušování autorského práva.

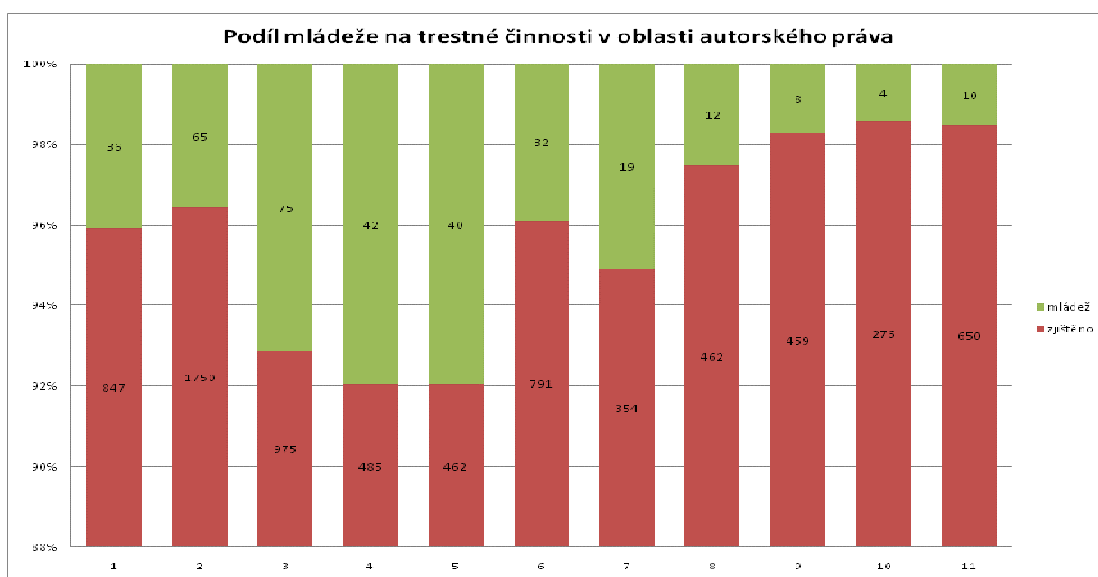
7. Trestná činnost v oblasti ochrany autorského práva a typologie jejích pachatelů

V současné době lze pachatele trestné činnosti porušující autorské právo členit podle několika hledisek. Jedním z hledisek je rozdělení podle počtu pachatelů a nebezpečnosti jejich protiprávního jednání:

7.1. Jednotlivci

Jsou jimi osoby, odborníci v některém z odvětví informačních technologií, využívající svých znalostí a schopností pro své vlastní potřeby nebo osoby, které výstupy z těchto technologií nabízejí za úplaty. Za jejich jednáním může stát pocit z úspěchu, majetkový prospěch, pomsta bývalému zaměstnavateli apod.

Trestnou činností v oblasti porušování autorského práva dochází také i ze strany osob mladistvých a nezletilých, neboť přístup k internetu se stále zvyšuje a taktéž i vybavení počítačů s vypalovací technikou neustále přibývá. Přehled podílu mládeže na uvedené trestné činnosti, za období od roku 2000 do roku 2010 je uveden v grafu č. 1.,

Graf 1

7.2. Organizované zločinecké skupiny

Jde o skupiny osob složené jak z odborníků některých odvětví informačních technologií, tak z pachatelů tradiční kriminality, mající především za cíl majetkový prospěch. Působnost těchto skupin je široká, dokáží obsáhnout mnoho dat i spáchat řadu dalších trestných činů, včetně těch nejzávažnějších. Z hlediska svého působení jsou nejnebezpečnější.

7.3. Zájmové komunity

Jsou různě velké skupiny osob (od desítek, přes tisíce, statisíce až třeba po milióny) s obdobnými zájmy. Jejich cílem bývá zpravidla uspokojení vlastních potřeb nebo potřeb svých blízkých, obdiv komunity atd. Od cíle zájmu se odvíjí odbornost, počínaje amatéry až po odborníky. Jsou relativně nejméně nebezpečnou skupinou, ale v celkovém součtu mohou být a bývají škody způsobené jejich nelegální činnostmi, značné.

Hranice uvedeného rozdělení nejsou nijak pevné a pachatelé mohou být účastni i ve více než v jedné z uvedených skupin.

Považuji za nutné zmínit a zdůraznit, že trestná činnost zaměřená proti autorským právům představuje v drtivé většině trestné činy páchané prostřednictvím nebo pomocí počítače a internetu. Není nikterak nová, vyjma ustanovení § 270 zákona č.40/2009 Sb., trestní zákoník, dále jen „trestní zákoník“, dříve ustanovení § 152 zákona č. 40/1961 Sb., trestní zákon, dále jen „trestní zákon“ – porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi a ustanovení § 232 trestního zákoníku (§ 257a trestního zákona) – poškození a zneužití záznamu na nosiči informací. Jen prostředí, ve kterém je tato trestná činnost páchána, je nové. Uvedená ustanovení trestního zákoníku cituji níže.

7.4. Právní úprava

Podle § 270 trestního zákoníku **dříve § 152 trestního zákona – porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, (nahrazeno: „porušování“)**

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, *zákazem činnosti*, nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

- (a) vykazuje-li čin uvedený v odst. 1 znaky obchodní činnosti, nebo jeho podnikání
- (b) získá-li takovým činem pro sebe, nebo jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu nebo
- (c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm bude pachatel potrestán,

- (a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo
- (b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

7.5. Trestně právní ochrana

V důvodové zprávě k § 270 trestního zákoníku se uvádí, že v souvislosti s asociační dohodou s Evropskými společenstvími je třeba přiblížit trestně právní ochranu proti zásahům do práv tzv. duševního vlastnictví ochranné, která je poskytována jiným především majetkovým vztahům. Z tohoto důvodu se zavádějí do jednotlivých skutkových podstat trestných činů, porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 trestního zákoníku, porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 trestního zákoníku a porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 trestního zákoníku nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to v obdobném rozsahu jako u majetkových trestných činů. Trestní zákoník zavádí i novou

zvlášť přitěžující okolnost – „vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání“, kdy znaky podnikání musí mít vlastní porušení průmyslových práv nebo porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Zásah vykazující znaky podnikání má vedle obchodní činnosti například výroba, rozmnožování nebo skladování zboží, porušujícího průmyslové právo, autorské právo podobně, za účelem obchodování s ním apod. K naplnění této okolnosti tedy postačuje porušení těchto práv „při podnikání, popř. v souvislosti s podnikáním“, protože pak by šlo o jakýkoli takový zásah i jednorázový (např. protiprávní využití počítačového programu). Pojem „vykazující znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání“ je použit s ohledem na to, že se nemusí přímo jednat o podnikání ve vlastním slova smyslu (srov. § 2 zákona č. 513/1991 Sb. obchodního zákoníku), případně může jít i o podnikání neoprávněné, kdy může přicházet v úvahu i souběh s trestným činem neoprávněného podnikání (§ 251 trestního zákoníku).

K výše uvedeným pojmům je třeba se zamyslet nad novým znakem „nikoli nepatrně“ tedy nad tím jak se s tímto znakem vypořádá praxe u jednotlivých státních zástupců a také soudců. Dalším novým a zásadním ustanovením je princip „ultima ratio“ v trestním zákoníku zakotveno v § 12, kde v odstavci 2 je uvedeno:

„Trestní odpovědnost pachatele a trestně právní důsledky s tím spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiných právních předpisů“.

Ustanovení § 12 odst. 2 trestního. zákoníku je tedy pro orgány činné v trestní řízení ustanovením zásadním a lze z toho vyvodit, že se nový trestní zákoník výslovným poukazem na zásadu subsidiarity trestní represe snaží čelit faktickému stavu, spočívajícímu v používání trestní represe u sporů, které jsou primárně spory civilními.

8. Mezinárodní aspekty práv duševního vlastnictví

Česká republika je v oblasti autorského práva vázána řadou mezinárodních smluv a právních předpisů Evropské unie. Jde např. o následující:

- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, ve znění pařížské revize ze dne 24. června 1971 – vyhláška č. 133/1980 Sb.

- Světová deklarace o duševním vlastnictví (WIPO/OMPI)
- Všeobecná úmluva o autorském právu ze dne 6. září 1952 a revidovaná 24. července 1971
- Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO/OMPI) – vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.
- Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových a televizních organizací ze dne 26. 10. 1961 (římská úmluva o autorském právu)
- Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace – TRIPS – vyhláška č. 191/1995 Sb.
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právu autorském ze dne 20. prosince 1996 – zákon č. 33/2002 Sb. m.s.
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech z roku 1996
- Úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich zvukových záznamů ze dne 29. 10. 1971.
- Směrnice o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv souvisejících v informační společnosti (Směrnice o autorském právu)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování duševního vlastnictví

Z některých dokumentů vydaných orgány EU a z jejich rozhodnutí pak vyplývá následující:

- Důvodová zpráva ke směrnici 2004/48/EC Evropského parlamentu a Rady 2004/48ES ze dne 29. 4. 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví uvádí, že jejím cílem není zavedení tvrdších sankcí pro jednotlivce stahující si soubory s hudbou apod. pro nekomerční účely, i když nevylučuje, aby členské státy přijaly přísnější národní zákony. Rámec této směrnice byl vymezen porušením autorských práv pro „komerční účely“, anebo porušením působícím „významnou újmu“ držitelům těchto práv. Zaměřením směrnice není trestní stíhání velkého počtu jednotlivců, kteří sdílejí soubory pomocí peer-

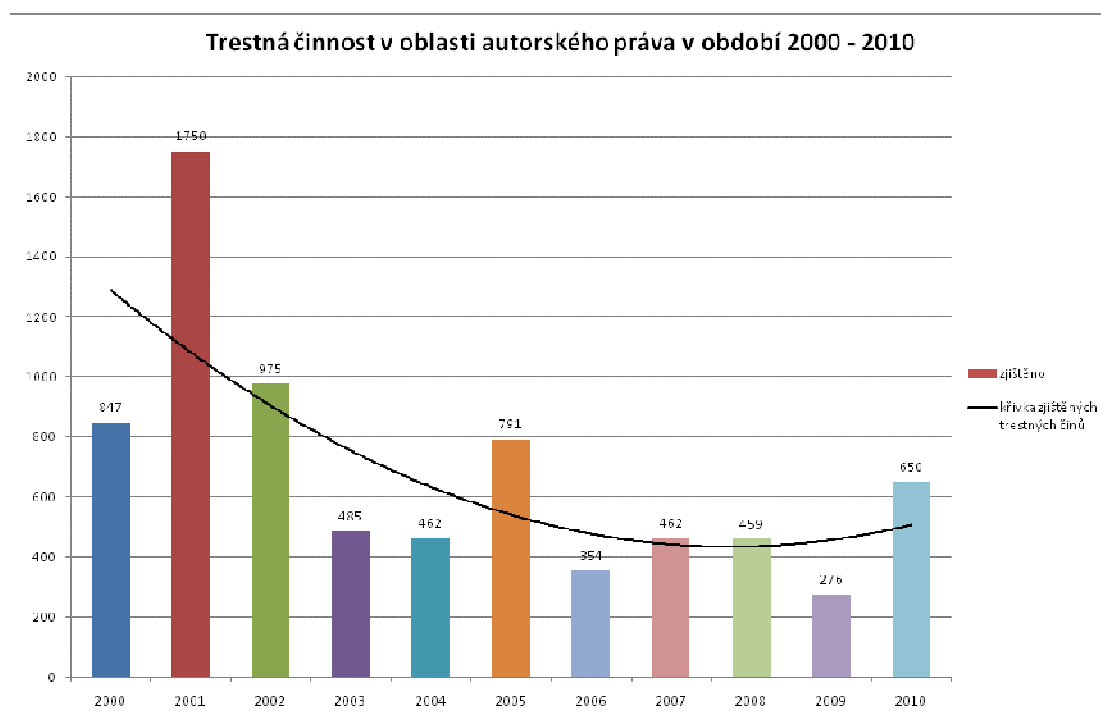
to-peer sítí. Aby mohly být uplatněny trestní sankce, musí jít o porušení závažné, kdy jde zejména o situace porušení autorských práv, které je úmyslné a pro komerční účely.

- Dále lze například poukázat na návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady COM (2005) 276 ve znění ze dne 12. 07. 2005, týkající se trestních opatření k prosazování práv duševního vlastnictví vydaný společně s Návrhem rámcového rozhodnutí Rady pro posílení trestního rámce pro boj proti porušování práv duševního vlastnictví byl Evropským parlamentem odmítnut, mimo jiné, i z důvodu příliš velkého rozsahu a trestání jakéhokoli porušení práv duševního vlastnictví (tedy i pro nekomerční účely) a stejně tak trestání pomoci a návodu, které podle Evropského parlamentu vedou ke zbytečnému riziku trestně právní odpovědnost pro podnikatelské subjekty, které se snaží o inovace v softwarovém průmyslu.

9. Vyšetřování protiprávní činnosti v oblasti porušování autorských práv

Prověřování a vyšetřování provádí v České republice především Policie ČR. Na konci roku 2007 bylo u celé Policie ČR pouze jedno specializované oddělení zabývající se veškerou počítačovou kriminalitou spáchanou na území státu a s ní související trestnou činností proti autorským právům. Toto oddělení bylo označováno jako oddělení informační kriminality a příslušelo pod odbor kriminálních analýz a informatiky u služby kriminální policie a vyšetřování. Na oddělení informační kriminality právě ke konci roku 2007 pracovalo 9 policistů. Z uvedeného počtu jasně vyplývá, že stav policistů je s ohledem na specifickou a rozsáhlou trestnou činnost jakou je počítačová kriminalita a s tím související trestná činnost proti autorským právům, dlouhodobě velmi poddimenzován. Během roku 2008 se nízký počet policistů alespoň částečně změnil, neboť policejní prezident ve svém závazném pokynu z roku 2008 nařizuje povinnost, zřídit při každém krajském ředitelství specializované oddělení, které by se mělo zabývat počítačovou kriminalitou. V současné době je na každém územním pracovišti minimálně jeden pracovník služby kriminální policie a vyšetřování na oddělení hospodářské kriminality (SKPV – OHK), který se zabývá touto problematikou a aktivně spolupracuje s krajským ředitelstvím.

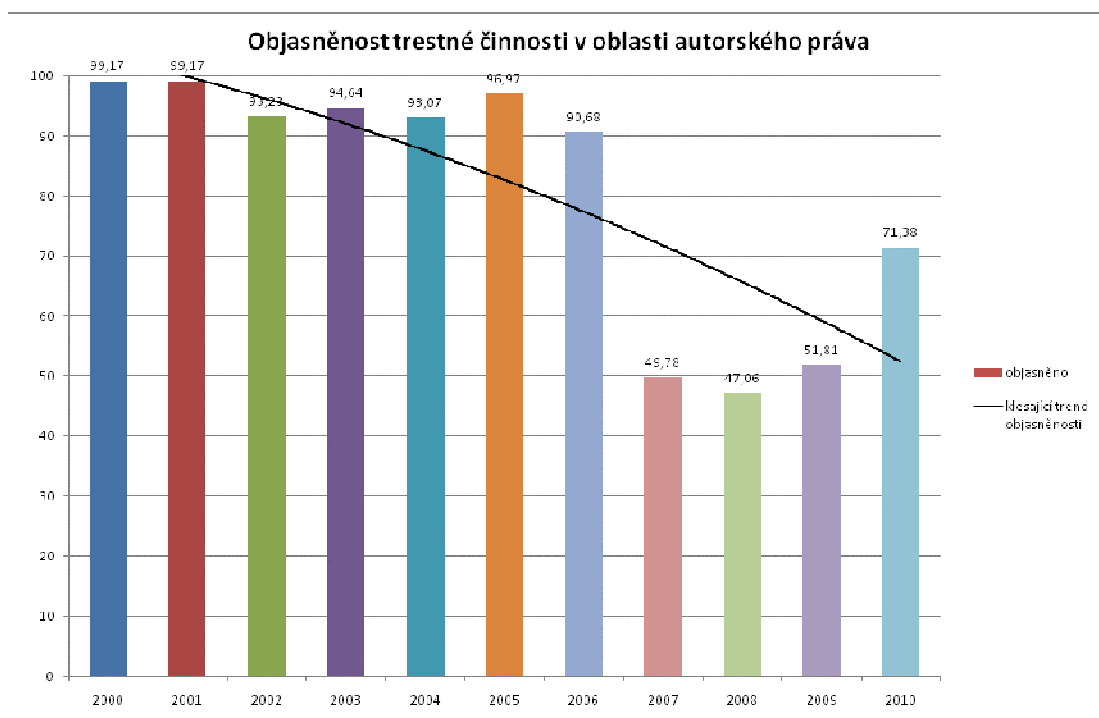
Je také třeba zmínit, že je zcela zřejmé, že počet zjištěných případů porušování autorského práva měl do roku 2009 dlouhodobě klesající tendenci s několika výjimkami. Tuto klesající tendenci bylo možno přisuzovat zlepšujícímu právnímu povědomí osob porušujících autorská práva spolu s jejich větší obezřetností, změně technologií, které byly a jsou užívány, snižujícímu se počtu používání nelegálního softwaru a v neposlední řadě také nízkému počtu neproškolených policistů, kteří se specifickou trestnou činností zabývali. Určitý posun lze zaznamenat, až v roce 2010, kde se počet těchto trestných činů zvýšil (graf č. 1). Uvedené zvýšení trestné činnosti však dle mého názoru není zapříčiněno tím, že by docházelo k opětovnému nárůstu uvedené trestné činnosti, ale tím, že policie se této problematice začala více věnovat a navýšila počty pracovníků, kteří se touto problematikou zabývají, proto také byl tento nárůst v roce 2010 zaznamenán.

Graf 2

Trestná činnost se od roku 2000 značně změnila. Těch, co nakopírovali knihy, vypálili CD s programem či multimediálním obsahem a následně své výtvary nabízeli

prostřednictvím inzerátů nebo je prodávali na stáncích, podstatně ubylo. Tyto případy se sice zdlouhavě, ale poměrně snadno odhalovali a prokazovali. Dnes se vlivem větší obezřetnosti osob a rostoucí anonymity v síti internet podobné případy odhalují podstatně hůře. Podle policejních statistik celkové procento objasněnosti pokleslo v České republice v letech 2007 až 2009 zhruba na polovinu proti předchozím letům (graf č. 3). Určitý posun však lze zaznamenat v roce 2010, kde se policii podařilo objasnit, tedy usvědčit konkrétní osobu ve více jak 70 procentech všech zaznamenaných případů.

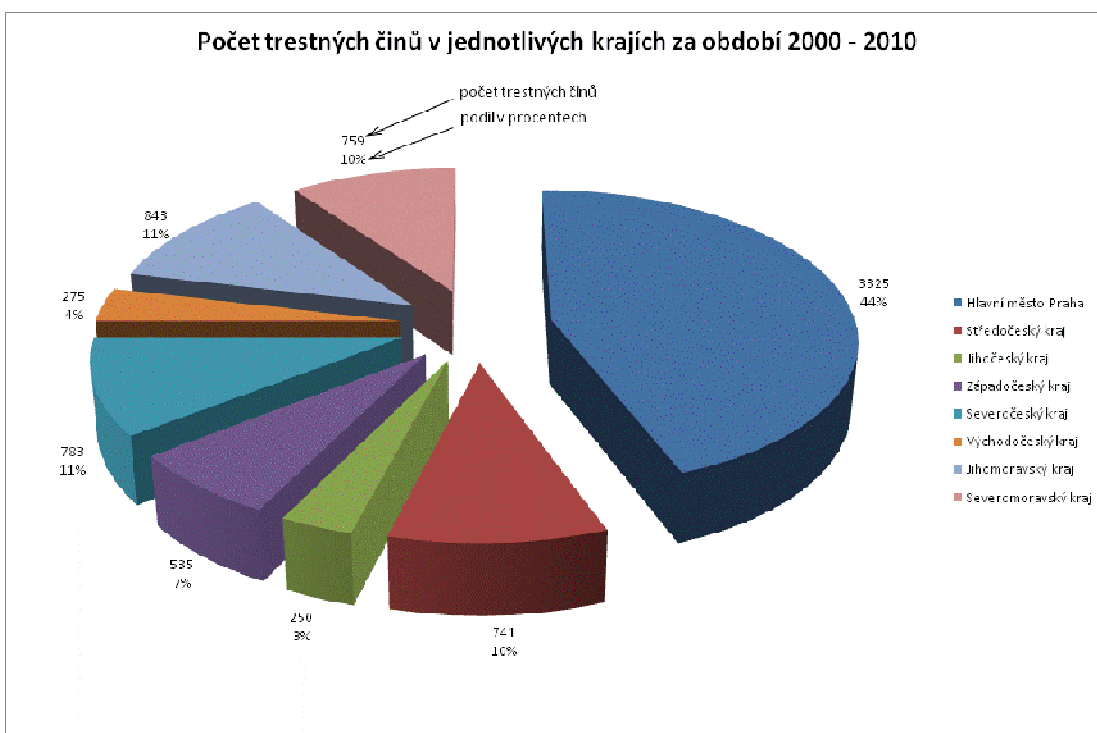

Graf 3

Pro prodejce je také například mnohem snazší zakoupit lisované pirátské CD či DVD, které má kvalitní potisk i obal a tváří se jako originál. Tyto produkty jsou kupujícími snadno zaměnitelné s originálními, ale zároveň se prodávají podstatně lépe než původní domácí samovýroba, neboť pro většinu kupujících je hned po ceně dalším rozhodujícím faktorem pro koupi také kvalita. V současné době však i tento způsob prodeje ubývá a k porušování autorských práv dochází v převážné míře v prostředí internetu.

Z policejních statistik dále pro porovnání uvádím počty zjištěných případů v původně vedených jednotlivých krajích České republiky za období od roku 2000 do roku 2010.

Z grafu č. 4 možná trochu překvapivě vyplývá, že jednoznačně nejvíce zjištěných trestných činů bylo za sledované období od roku 2000 do roku 2010 spácháno v hlavním městě Praze.

Graf 4

Při vyšetřování protiprávní činnosti na úseku porušování autorských práv je základem úspěchu, tedy po ustanovení (zjištění) pachatele především správné zajištění stop a jejich analýza. Analýzu všech systémů při zpětném trasování provádí odborník, v trestním řízení to bývá nejčastěji soudní znalec z oboru kybernetiky, který na základě opatření o přibrání znalce vyhotoví znalecký posudek ze zmiňovaného oboru a zodpoví na otázky položené v předmětném opatření. Zejména v posledních letech je v českém právním prostředí ustupováno od zajišťování stop in natura, a to z důvodu stížností zejména velkých organizací na nemožnost používat zajištěné prostředky (hardware, software) v době, kdy jsou předmětem trestního řízení a v případě, že se vina nepodaří prokázat konkrétnímu

pachatelů, tyto společnosti se pak dožadují náhrady škody po České republice. Tedy pokud to není nezbytně nutné, nezajišťují se stopy in natura, ale v případě zajišťování dat je provedena identická kopie paměťového média či paměti v předmětném zařízení, kde se po zkopírování dat zadokumentuje konečný nebo průběžný „hash“¹ neboli „kontrolní součet“, aby byla vyloučena jakákoliv další manipulace s důkazem ze strany Policie ČR nebo dalších subjektů vstupujících do trestního řízení. Identickou kopii lze v trestním řízení použít jako důkaz. Pakliže je to možné, především s ohledem na velikost zajištěných dat (omezující je finanční náročnost), vyhotoví se dvě identické kopie, kdy jedna je určena pro Policii ČR a pro celé trestní řízení a další pak pro podezřelého nebo pro toho, u koho byla stopa zajištěna. Není výjimkou, že jsou zajišťována data o velikostech několika desítek terabajtů (termín měření pro datovou kapacitu paměti. Hodnota terabajta = 1000 gigabajtů).

Při vyšetřování porušování autorských práv a při zajišťování stop narážejí orgány činné v trestním řízení na několik překážek, které mohou podezřelí během celého vyšetřování s úspěchem uplatnit a také uplatňují. Některé překážky jsou již uvedeny výše. Je to zejména stále nízký počet policistů odborníků zabývajících se touto trestnou činností, nebo nepostihnutelnost majitele nosiče informací, který má nosič zašifrován. Orgány činné v trestním řízení nemohou nikoho přinutit, aby například sdělil své přístupové heslo.

10. Porušování autorského práva v prostředí internetu

Protože okruh porušování autorského práva je skutečně značně obsáhlý, zaměřím se konkrétně na jednu oblast a tou je porušování autorského práva v prostředí internetu a další s tím související nelegální činnost.

Předem je nutné detailně objasnit několik základních pojmů a to:

10.1. Hacking

Hacking je deliktem, který v původním pojetí snad ani nelze označit za trestný čin, neboť nelze vyčíslit škodu, která byla způsobena. Ostatně někdy ani správce systému neví,

¹ Hash – matematická funkce (ke které neexistuje inverzní funkce), která vytvoří ze zadaného textu kontrolní

že mu do systému hacker pronikl. Motivací původní hackerské subkultury nebylo způsobení škody, ale radost z osobního vítězství nad technikou a hlavně získaný obdiv hackerské komunity. Zjednodušeně lze v současném pojetí definovat hacking jako proniknutí do počítačového nebo řídicího systému jinou než standardní cestou při obejití nebo prolomení jeho bezpečnostní ochrany.²

10.2. Warez

Warez je moderní počítačové pirátství, které je doprovodným fenoménem používání informačních technologií a především rozmachu internetu, jde většinou o skupinovou záležitost. Jedna část pracuje na prolamování ochranných prvků programových produktů, zatímco druhá část skupiny pracuje na jejich šíření pomocí www serverů a získávání financí na jejich provoz umístěním reklamy, např. na pornografické servery nebo servery s erotickým obsahem na svých stránkách. Warezy jsou spíše jakýmsi pozůstatkem minulosti, dnes jsou používány spíše pro šíření tzv. cracků³, tedy programů umožňujících zrušení ochrany u programových produktů, jejichž plné verze jsou ke stažení z internetových stránek dodavatele nebo jsou na reklamních CD, avšak jsou časově nebo jinak omezeny.

Warez tvoří uzavřená komunita lidí, jejichž „hobby“ představuje zpřístupňování pirátských kopií na internetu ve formě tzv. „relase“⁴. Tato komunita se nazývá „warez scéna“. Předmětem warezu se tak kromě her staly i uživatelské programy, kopie audio CD v různých formátech, nejčastěji ve formátu MP3, kopie filmů na DVD nebo digitalizované kopie klasických filmů. Warez scéna je často popisována jako sportovní soupeření warez týmů. Uvnitř těchto týmů dochází k dalšímu dělení na skupiny specializující se jenom na příslušný okruh produktů – např. na různé hudební žánry (rock, klasická, jazz ...), druhy filmů (klasické, akční, sci-fi, ...) apod. Týmy se identifikují jmény a jednotlivá relase se označují zkratkou tohoto jména. Warez scéna je velmi dobře organizovaná, její členové

součet

² *Co je to hacking* [online]. 2011 [cit 2011-04-12]. Dostupný z [www: <http://www.igi1.estranky.cz/clanky/hacking/co-je-to-hacking_.html >](http://www.igi1.estranky.cz/clanky/hacking/co-je-to-hacking_.html)

³ Crack – prolomení ochrany software, více viz. kapitola 8.3

⁴ Release – balík dat (film, hra, software, atd.) vydaný danou warez skupinou

jsou z celého světa a mnohdy se osobně nikdy nepotkají, znají se jenom pod svými přezdívkami a funkcemi v týmu. Základním principem není zisk, celá warez scéna je postavena na bázi nonprofit. Její členové nemají žádný zisk z toho, co pro scénu udělají a toto pravidlo dodržují. Jedním z nejpřísnějších tabu warez scény je vypalovat a prodávat relase nebo prodávat či pronajímat získané účty sites⁵ cizím osobám. Za takový přestupek je zjištěný viník bez milosti vyloučen, dostane zákaz přístupu na IRC kanál své skupiny (kanál, který je zřízen za účelem hromadné diskuse) a jsou mu odstraněny možnosti přístupu na FTP servery. Nejčastějším prostředkem pro šíření relase slouží internetový protokol FTP popř. jeho modifikace. Původní warez byl šířen na volně dostupných warez serverech, nicméně jednalo se o metodu krajně nebezpečnou.

FTP⁶ (File Transfer Protocol) - jedná se o protokol pro přenos souborů mezi uzlovými počítači sítě. Protokol předpokládá existenci FTP serverů (nazývaných též FTP archivy), což jsou v zásadě počítače/servery s možností přístupu do jejich systému souborů na dálku - uživatel jiného počítače v roli FTP klienta pak může z FTP serveru "stahovat" soubory směrem k sobě nebo naopak soubory umisťovat na FTP server, podle konkrétních přístupových oprávnění, která mohou být v rámci FTP nastavována pro jednotlivé konkrétní uživatele.⁷

10.3. Cracking

Pojem cracking možno definovat jako prolamování nebo obcházení ochranných prvků elektronických nebo programových produktů s cílem jejich neoprávněného použití. Cracking je často používaná metoda při průniku do systému, kde cílem crackingu není „zprovoznění“ programu chráněného „softwarovým“ nebo „hardwarovým“ klíčem, ale zjištění informací důležitých pro umožnění neoprávněného přístupu do cílového systému.⁸

⁵ Účty sites jsou přístupové údaje k datovým úložištím cizích osob

⁶ FTP je komunikační protokol umožňující manipulaci se soubory v počítačových sítích

⁷ *Wikipedia* [online]. 2011 [cit 2011-04-12]. Dostupný z [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Warez>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Warez)

⁸ *Wikipedia* [online]. 2011 [cit 2011-04-12]. Dostupný z [www:](http://en.wikipedia.org/wiki/Software_cracking)

[<http://en.wikipedia.org/wiki/Software_cracking >](http://en.wikipedia.org/wiki/Software_cracking)

10.4. Peer-to-peer

Zvané také „rovný s rovným nebo „klient – klient“, nebo taky P2P, je to označení architektury počítačových sítí, ve které spolu komunikují přímo jednotliví uživatelé. Čistá podoba P2P architektury nemusí vůbec znát pojem server, všechny sítě jsou si rovnocenné a působí současně jako klienti i servery pro jiné klienty. Dnes se P2P vztahuje hlavně na „výměnné sítě“, prostřednictvím kterých si mohou uživatelé vyměňovat data mezi sebou. Hlavní výhodou P2P je ta skutečnost, že s rostoucím množstvím uživatelů roste celková dostupná přenosová kapacita, zatímco u modelů „klient – server“ se musí uživatelé dělit o konstantní kapacitu serveru, takže při nárůstu uživatelů, klesá průměrná přenosová rychlost. Nejčastějším obsahem šířeným po výměnných sítích jsou především hudební nahrávky a to ve formátu MP3⁹, filmy ve formátu MPEG a případně software. Drtivá většina tohoto obsahu je šířena bez souhlasu držitele autorských práv, a tedy v rozporu se zákonem.¹⁰

Protože sítě peer – to – peer (P2P) představují novou možnost přenosu dat mezi uživateli prostřednictvím internetu, budu se tomuto způsobu porušování autorských práv věnovat podrobněji. V textu se často vyskytuje termín „sdílení“ neboli zpřístupnění díla veřejnosti prostřednictvím internetu. Proto je třeba vysvětlit, že sdílením se rozumí zpřístupnění nebo nabídnutí určité informace, která se nachází v paměti počítače, ostatním účastníkům. Ve vztahu k sítí P2P půjde o umožnění přístupu ostatním uživatelům některé z výměnných sítí k datům nacházejícím se v paměti počítače některého z těchto účastníků. Přístup může být přímý nebo zprostředkovaný.

10.4.1. Systémy P2P s centrálním vyhledáváním

Konkrétně k vyhledávání hudebních souborů ve formátu MP3, sloužil například systém s centrálním vyhledáváním „NAPSTER“, kdy v tomto systému si mohli uživatelé navzájem stahovat své soubory. NAPSTER umožňoval vedle komunikace i vyhledávání a sdílení hudebních souborů. Tento systém měl server, na kterém byly umístěny seznamy

⁹ formát MP3 – formát, který umožňuje vysoký stupeň komprese ukládaných dat (výhradně audio data – hudba)

¹⁰ Wikipedia [online]. 2011 [cit 2011-04-12]. Dostupný z www: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Peer-to-peer> >

skladem připojených uživatelů, nejednalo se o čistou P2P síť, ale o její zprostředkovanou variantu. Systém byl založen na tom, že běžný uživatel internetu, který měl zájem zapojit se do tohoto výměnného systému, si nainstaloval jednoduchý software a zaregistroval se. Tento program poté vymezil část volného místa na jeho disku a to k tomu, aby k jeho obsahu měli v době připojení tohoto uživatele k internetu přístup i ostatní účastníci této služby. V tomto vymezeném prostoru pak byly uloženy nabízené hudební nahrávky ve formátu MP3. Když se tento uživatel připojil k internetu, tak ostatní uživatelé mohli přímo z jeho disku stahovat zpřístupněnou hudbu. Takto se vlastně stal z pouhého pasivního koncového uživatele (v době, kdy byl připojen na síť internet) i server poskytující data, tedy hudební soubory, ve formátu MP3. Hudební nahrávky tak nebyly uloženy na jednom serveru, ale na miliónech počítačů běžných uživatelů internetu po celém světě. V tomto případě, tedy v systému NAPSTER se vytvářel systém, který průběžně aktualizoval databázi. Ta nesla informaci o tom, na jakém počítači je daný soubor nebo písnička k dispozici. Tím se podstatně urychlilo vyhledávání v systému. Prakticky tedy například uživatel „A“ v USA hledal nahrávku, položil dotaz centrálnímu serveru, který mu zjistil, že tuto nahrávku poskytuje třeba uživatel „B“ v ČR. Systém ho kontaktoval a pokud byl zrovna připojen k internetu, tak přímo z jeho počítače zkopíroval požadovanou písničku do adresáře uživatele „A“ v USA.

Výše popsaný systém popisují, protože se vlastně poprvé objevil problém se sdílením autorských děl bez souhlasu jejich autorů. Organizace RIAA (Recording Industry Association of America) zastupující americké nahrávací společnosti podala v prosinci 1999 proti správci systému NAPSTER žalobu na náhradu škody. Soud v tomto případě konstatoval, že k porušení práv autorů došlo a NAPSTER skončil v roce 2002. Soudem bylo konstatováno, že provozovatelé systému NAPSTER nesou odpovědnost za porušování autorských práv jejich uživateli, a to tím, že jim zjednodušil hledání a stahování chráněných souborů.

10.4.2. Systémy P2P s decentralizovaným vyhledáváním

Další P2P systém pro sdílení dat s decentralizovaným vyhledáváním je systém GNUTELLA. Tento systém je založen na tom, že počítač uživatele „A“ v okamžiku připojení do takové sítě musí znát minimálně jednu adresu jiného uživatele (uživatele „B“). Při hledání souboru poté zadá dotaz uživatel „A“ na uživatele „B“, zda poskytuje požadovaný soubor. Pokud ano, pošle mu tento požadovaný soubor. Pokud ne, tak přes adresu uživatele „B“ mu je zpřístupněno několik dalších adres počítačů, s kterými přímo komunikuje. Pokud ani tady není požadovaný soubor, pokračuje lavinovitě dál k dalším počítačům. Při vyhledávání souboru se tedy dotaz i odpověď šíří řetězově prostřednictvím počítačů ostatních uživatelů celou dostupnou sítí. Přitom jen na několika sousedních uzlech se dá zjistit, kdo dotaz položil. Neexistuje tedy žádný centrální uzel, na němž by byl její provoz závislý. Stejně jako u předchozího typu P2P (systém NAPSTER) je tedy dílo zpřístupněno na počítačích koncových uživatelů, rozdíl je však v tom, že i vyhledávání probíhá pouze s pomocí počítačů koncových uživatelů. Také vůči těmto provozovatelům výměnných sítí byla v zahraničí vedena soudní řízení. Programy založené na protokolu GNUTELLA jsou např. KAZAA, MORPHEUS, GROKSTER. Tyto programy mohou uživatelé využívat k vyhledávání a stahování souborů na internetu.

10.4.3. Další druhy výměnných systémů sítí P2P

FastTrack – nejpoužívanější P2P síť, sloužila především pro sdílení hudebních nahrávek. Představoval tzv. druhou vlnu P2P sítí a používá metodu „reaying“, tedy přeposílání dat přes tzv. superuzly, které se chovají jako centrální servery a zajišťují vyhledávací služby. FastTrack stejně jako každá jiná síť usiluje o to, aby ten kdo stahuje, také i odesílal.

eD2K (eDonkey) – tato síť je označována jako hybridní síť, kdy je částečně závislá na centrálních serverech, které poskytují hledání. Servery spolu komunikují a vyměňují si informace o svých uživateli. Za nevýhodu této sítě je považována dlouhá čekací doba na stahování. Lze se jí vyhnout, protože stejně jako u některých jiných sítí, jsou upřednostňováni uživatelé, kteří nějaká data odesílají.

Direct Conect – nepoužívanějšími klientskými aplikacemi jsou Direkt Connect++ a jeho klony jako například český CZDC++. Řadí se mezi částečně centralizované sítě, uživatelé se připojují na servery zvané huby, které umožňují hledání a chatování.

BitTorrent – v roce 2009 patrně nepoužívanější P2P síť. Byl vytvořen k distribuci objemných dat. Liší se od ostatních sítí především v tom, že neobsahuje žádný způsob vyhledávání. Pro hledání souborů existují speciální www servery, které obsahují množství malých binárních souborů zvaných (bit)torrenty. Tyto soubory v sobě nesou tzv. metadata (jména, velikost, datum vytvoření souboru, adresu trackeru, velikost bloku – části souboru). Tracker je speciální server, který pouze spojuje klienty stahující stejný soubor a snaží se udržovat jejich aktuální seznam. Na trackeru nejsou uloženy žádné části těchto souborů. Bez trackeru stahování většinou nejde zahájit, pouze dokončit (když jsou již uživatelé ve spojení). Využívá architektury klient-server. Jde o globálně decentralizovanou síť, která je velmi populární.

AllPeers – program na sdílení souborů vyvíjený v ČR. Uvádí se, že jediným centralizovaným prvkem AllPeers je databáze uživatelů (po instalaci programu je třeba se zaregistrovat). Komunikace mezi uživateli a přenos souborů probíhá přímo mezi nimi. Sdílet soubory lze pouze s osobami, které známe. AllPeers je určen zejména pro přenos osobních souborů, jako jsou třeba fotografie, lze jej ale použít i pro sdílení autorsky chráněného obsahu. Předností je použití technologie BitTorrent, tedy pokud nějaký soubor sdílí uživatel „A“ s dalšími 10 uživateli, nestahují si soubor všichni od uživatele „A“, ale provoz se rozdělí mezi všechny. To umožňuje rychlejší přenos, navíc pokud zrovna daný uživatel není online, mohou ostatní stahovat od toho, kdo již jeho soubor obdržel. Poukazuje se na to, že v současné verzi nemáme žádnou kontrolu nad tím, kdo od nás co stahuje a jakou rychlostí.

Postihnutí nelegálního obsahu šířeného v síti peer-to-peer je samozřejmě daleko složitější, než když je k šíření použit server warez. V současné době převládají technologie založené na principu peer-to-peer, kde každý klient nejenom stahuje od ostatních, ale rovněž poskytuje vlastní uložené informace ke stažení. Mezi nejpopulárnější sítě pro warez scénu patří technologie BitTorrent. Tento systém pro sdílení souborů na síti nutí uživatele, aby nejenom stahovali, ale rovněž poskytovali obsah z vlastního repertoáru ke stažení.

11. Příklad z praxe

Jako příklad z praxe na našem oddělení SKPV – OHK použiji jednoduchý názorný případ, který může posloužit i jako metodický návod při odhalování této specifické trestné činnosti.

V květnu roku 2009 bylo na naší součást PČR doručeno trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu podle § 152 trestního zákona – porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. V tomto trestním oznámení se uvádí, že společnost „ABC“ v rámci své nakladatelské a vydavatelské činnosti vydává edici knih „Jak na to?“, která je určena majitelům nejrůznějších typů aut. V rámci této edice vydává společnost „ABC“ knihy popisující údržbu a opravy nejrůznějších modelů aut. Tyto publikace byly společností „ABC“ přeloženy z německého originálu, kdy je společnost „ABC“ vydává na základě licencí získaných od německé společnosti. Společnost „ABC“ na počátku roku 2009 zjistila, že prostřednictvím internetových stránek www.sbazar.cz je prodáváno minimálně 20 různých titulů z edice „Jak na to?“ a to na CD nosičích za velmi výhodnou částku 200,- Kč. Jako prodejce knih na CD byla uvedena přezdívka lucie21. Protože společnost „ABC“ v České republice doposud nevydala tyto knihy v elektronické podobě, domnívala se, že se jedná o nelegálně zhotovené kopie a prostřednictvím třetí osoby kontaktovala prodejce. Třetí osoba byla vyzvána osobou vedenou pod označením lucie21 emailovou poštou k uhrazení částky 250,- Kč na účet nebo adresu Lucie M, kdy tato osoba uvedla celou adresu svého bydliště ve Zlatých Horách (okr. Jeseník) Po zaslání požadované částky na uvedenou adresu obdržela společnost „ABC“ prostřednictvím třetí osoby knihu na CD s elektronickou kopií vydané odborné publikace „Údržba a opravy automobilů Renault“ z edice „Jak na to?“. Odesílatelem byla paní Lucie M. Dle názoru společnosti „ABC“ byla stejná situace i u ostatních děl nabízených na stránkách www.sbazar.cz paní Lucíí M, přičemž licenci na vydávání těchto knih byly uděleny společnosti „ABC“. Společnost „ABC“ se tedy domnívala, že paní Lucie M. neoprávněně zasáhla ve smyslu § 152 trestního zákona do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, když nezákonně pořídila rozmnoženiny díla

ve smyslu ustanovení § 13 autorského zákona a tyto rozmnoženiny dále nezákonně rozšiřovala ve smyslu ustanovení § 14 autorského zákona.

Policejní orgán si tedy ověřil, zda osoba Lucie M skutečně existuje a zdržuje se na adrese ve Zlatých Horách. Po ověření těchto údajů a na základě trestního oznámení postupoval podle ustanovení § 158 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, dále jen „trestního řádu“ a zahájil úkony trestního řízení ve věci porušování autorského práva. Na podkladě zjištěných skutečností byl totiž dostatečně odůvodněn závěr, že Lucie M spáchala ve Zlatých Horách trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zákona tím, že prostřednictvím internetových stránek www.sbazar.cz nabízela k prodeji v elektronické podobě na CD nosiči minimálně 20 různých titulů knih z edice „Jak na to?“, když nejméně v jednom případě došlo k prodeji uvedené knihy v elektronické podobě, čímž měla být poškozené společnosti „ABC“ způsobena doposud přesně nestanovená škoda.

Následně bylo dle § 113 trestního řádu provedeno ohledání místa činu přímo v budově Územního odboru PČR Jeseník v kanceláři skupiny případových analýz na počítači, kde je možnost připojení k síti internet. Předmětem ohledání byly internetové stránky www.sbazar.cz, kdy po otevření internetové adresy <http://knihy-hudba-ostatni.sbazar.cz/jak-na-to-zlate-hory> se zobrazil inzerát ve znění „Prodám knihy v elektronické podobě. „Jak na to?“, kde byly uvedeny tituly k různým druhům automobilů od rozličných výrobců. Dále zde bylo uvedeno, aby v případě zájmu o tyto publikace psali na email, kdy byl zdůrazněn rozdíl ceny mezi originálem a aktuální nabídkou. Pod textem byla uvedena přezdívka inzerenta Lucie21. Na místě byla pořízena fotodokumentace technikem Územního odboru PČR Jeseník.

Následně byl proveden výslech zástupce poškozené společnosti na Úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5) trestního řádu, který byl dále poučen jako poškozený v trestním řízení. Poškozený doložil, že je výhradním držitelem licence pro české vydání knih „Jak na to“. Dále byla vyzvána společnost Seznam.cz a.s., aby zaslala případnou identifikaci uživatele Lucie21 a

- přehled přihlášení uživatele Lucie21, včetně uvedení IP adres¹¹,
- identifikaci poskytovatele internetového připojení, které využívala uživatelka pod přezdívkou Lucie21,
- přehled inzerce uživatele Lucie21,
- přehled komunikace uživatele Lucie21 se zájemci o nabízené zboží,
- poskytnutí email adres, které uživatel Lucie21 využívala při komunikaci přes Bazar.

Na základě uvedené žádosti byly ze společnosti Seznam.cz zaslány přístupové záznamy za technicky zjiřitelné období s dokumentací ze služby Bazar.cz. Ve zprávě však bylo uvedeno, že informace o poskytovateli internetového připojení uživatele lucie21@seznam.cz není známá. V příloženém seznamu vložených inzerátů (55 stran) byla zjiřtěna IP adresa a byly zjiřtěno, kdy (den i hodina) byly vloženy inzeráty pod s názvem „Jak na to“ pod jménem Lucie21. Šetřením bylo zjiřtěno, která právnická osoba vykonává telekomunikační činnost ve formě provozování připojení k síti internet, a proto byla na Okresní soud v Jeseníku zaslána žádost o vydání příkazu k zajiřtění údajů o telekomunikačním provozu. Podle § 88a odst. 1) tr. řádu nařídil soudce této právnické osobě sdělit policejnímu orgánu údaje o skutečném telekomunikačním provozu a to:

1. komu byla v určitém období přidělena konkrétní IP adresa,
2. od kdy je na tuto adresu uzavřena smlouva s koncovým uživatelem, případně změny, které byly v uvedené době učiněny,
3. zda se jedná o statickou či dynamickou IP adresu,
4. zda může být uvedená IP adresa sdílená, tedy zda může být v jeden okamžik využívána více uživateli.

Okresní soud žádosti policejního orgánu vyhověl a podle § 88a odst. 1) tr. řádu nařídil právnické osobě vykonávající činnost ve formě provozování připojení k síti internet sdělit policejnímu orgánu v rozsahu požadovaném policejním orgánem s odůvodněním, zda lze důvodně předpokládat, že údaje získané od firmy vykonávající telekomunikační

¹¹ IP adresa – číselná adresa počítače připojeného do síti internet

činnost ve formě provozování připojení k síti internet, by mohly přinést skutečnosti důležité pro trestní řízení.

Ve vyjádření právnické osoby byla uvedena především informace o tom, že IP adresa byla přidělena manželovi Lucie M. Z šetření tedy vyplynulo, že dle ustanovení § 82 odst. 1) tr. řádu bylo nutné provést domovní prohlídku, neboť podle zjištěných poznatků policejního orgánu se v bytě Lucie M nacházejí věci důležité pro trestní řízení, a to zejména osobní počítač s připojením k veřejné síti internet, CD či DVD s obsahem tzv. nelegálního softwaru, zejména s naskenovanými knihami z edice „Jak na to?“ vydané společností „ABC“. Proto policejní orgán zaslal na Okresní státní zastupitelství v Jeseníku podnět k návrhu na vydání příkazu k domovní prohlídce podle § 83 odst. 1) trestního řádu a Okresní státní zastupitelství v Jeseníku na základě podnětu podalo Okresnímu soudu v Jeseníku návrh na vydání příkazu k domovní prohlídce. Po přezkoumání předloženého spisového materiálu dospěla soudkyně Okresního soudu v Jeseníku k názoru, že návrh na nařízení domovní prohlídky je důvodný a rozhodla tak, že podle § 83 odst. 1) trestního řádu, nařídila domovní prohlídku.

Tento příkaz byl tedy Lucii M doručen a podle § 84 trestního řádu proveden předchozí výslech, kdy Lucie M uvedla, že důvodům pro domovní prohlídku rozumí, rovněž rozumí i poučení a prohlásila, že dobrovolně vydává věci důležité pro trestní řízení, které souvisí s předmětem šetření. Při prohlídce byl vydán počítač a CD. Při výslechu podezřelá Lucie M na úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst.5) tr. řádu uvedla, že inzeráty skutečně podávala ze svého počítače, kdy se přihlašovala pod přezdívku Lucie21 a skutečně v několika případech prodala CD s titulem „Jak na to?“. Evidenci kolik těchto CD na základě inzerátu prodala, neuvedla, pouze sdělila, že CD zasílala buď na dobírku prostřednictvím České pošty a.s., nebo po zaplacení požadované částky na její účet zaslala CD příjemci.

Dalším krokem, který byl tedy nutný v dané věci učinit, bylo zaslání žádosti na Českou poštu a.s. konkrétně do sídla v obci Vítkov., kde měla být provedena prohlídka databáze poštovních poukázek typu „C“ doručených na jméno Lucie M na konkrétní poštu ve Zlatých Horách. Tato činnost je časově velmi náročná a „pracná“, protože tato databáze neexistuje v žádné digitální podobě. Při ní jsou fyzicky kontrolovány všechny poštovní

poukázky typu „C“ na konkrétní jméno a to za požadované období. Tato činnost je však nezbytná, aby se daly ustanovit další osoby, které si mohly zakoupit nelegálně zhotovené kopie. Po celodenní nezáživné práci byly skutečně zjištěny další osoby, které poslaly Lucii M stejné částky jako částky požadované v inzerátech na www.sbazar.cz.

Protože v podaném vysvětlení podezřelá uvedla, že platby za nelegální kopie dostávala i prostřednictvím plateb na svůj účet vedený u České spořitelny, navrhl policejní orgán státnímu zástupci Okresnímu státnímu zastupitelství v Jeseníku, aby podle § 8 odst. 2) tr. zákona vyžádal informace podléhající bankovnímu tajemství od České spořitelny týkající se podezřelé osoby. Pro potřeby řádného zadokumentování věci bylo třeba zodpovědět například tyto otázky:

- 1) zda má jmenovaná osoba zřízen nějaký účet u konkrétní banky, kdo má ke zjištěným účtům dispoziční právo, zda je toto nějakým způsobem omezeno,
- 2) v případě fyzických osob, zda mají dispoziční právo k dalším účtům vedeným konkrétní bankou, zda mají dispoziční právo nějakým způsobem omezeno,
- 3) jaký byl pohyb finančních částek na zjištěných účtech za určené období.

K požadovaným výpisům je dobré stanovit si jakým způsobem mají být poskytnuty např. na elektronickém nosiči dat (disketa, CD) data včetně evidence všech pohybů ve formátu *.dbf, nebo *.xls. Okresní státní zastupitelství v Jeseníku si tyto informace, které jsou předmětem bankovního tajemství vyžádalo a ve zprávě obdržel policejní orgán materiály, ze kterých vyhodnotil podle plateb další osoby, které si nelegální kopie zakoupily. Dále policejní orgán postupoval obdobně tak, aby mohl ustanovit (identifikovat) osoby, které si od podezřelé zakoupily kopie CD s titulem „Jak na to?“. Zjištěné osoby byly vyslechnuty na úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst.5) tr. řádu, byly poučeny jako poškození v trestním řízení a také byly vyzvány k vydání věci (CD nosičů).

Dalším nezbytným krokem, který musí policejní orgán učinit při šetření trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 trestního zákona, je přibrání znalce, tedy vyhotovit opatření podle § 105 odst. 1) trestního řádu a přibrat znalce k podání znaleckého posudku z oboru

kybernetika, odvětví výpočetní technika. V popisovaném případě bylo požadováno, aby znalec zodpověděl následující otázky:

- 1) zda lze zjistit podle stop na HDD¹², jména a adresy osob, které si objednaly od podezřelé Lucie M CD s obsahem publikace „Jak na to?“ i v souvislosti s emailovou poštou,
- 2) zda lze určit, jestli se uživatel tohoto (příloženého) počítače připojoval ke stránkám www.sbazar.cz a vystupoval pod přezdívkou „Lucka21“,
- 3) kdy uživatel počítače vložil na stránky www.sbazar.cz svůj inzerát, v kolika případech a jak dlouho zde inzerát byl umístěn, jaký je počet návštěv na tomto inzerátu a v jakém období,
- 4) zda se dá určit přesný počet vyhotovených kopií knižní publikace „Jak na to?“ umístěných na CD či DVD.
- 5) zda se dá určit z jakých www stránek či jaké adresy byly manuály „Jak na to?“ v digitální podobě stahovány a jakým způsobem,
- 6) zda se na HDD počítače nachází publikace z edice „Jak na to“ v digitální podobě, které tituly přesně a v jakém formátu.

Znalci lze položit i další otázky, např. jaký je v počítači použit software, zda legální nebo nelegální a kdo je případně nositelem licence.

Ve znaleckém posudku se znalec vyjádřil ke všem otázkám, kdy především uvedl, kde na kterých discích byly nalezeny specifické příručky „Jak na to?“ v elektronické podobě. Dále zde uvedl, že adresa umístění, ze kterého byly soubory tvořící výše uvedené příručky stahovány, nelze určit, stejně jako následný počet vytvořených kopií. Uvedl pouze, že pravděpodobně mohly být získány prostřednictvím datových sítí „peer to peer“, protože program pro sdílení dat (peer to peer) byl nalezen na disku počítače.

Na základě skutečností zjištěných prověřováním našeho oddělení SKPV OHK a skutečností uvedených ve znaleckém posudku vypracovaném znalcem v oboru kybernetika, bylo ve zkráceném přípravném řízení Lucii M sděleno podezření podle

¹² HDD – harddisk, pevný disk – součást počítače sloužící k ukládání dat („paměť“ počítače)

§ 179b odst. 3 tr. řádu pro trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zákona.

Popisem výše uvedeného relativně jednoduchého případu z praxe jsem chtěl upozornit na časovou náročnost šetření této specifické trestné činnosti.

12. Příklady možností stahování obsahu z veřejné sítě Internet.

V této kapitole popíšu jak jednoduše a snadno lze pomocí sítě internet získat díla, která podléhají autorskému právu a to nejen například filmy, které si dnes uživatelé kopírují naprosto běžně a protože v poslední době ceny filmů na DVD velmi výrazně klesly, prakticky nikomu nevádí poskytování těchto děl na síti internet, snad jen s výjimkou tzv. novinek, jak tomu bylo například u filmu Kájínek. V této kapitole však popíšu, jak lze na síti internet získat i produkty, které jsou legálně nabízeny za řádově i několik tisíc korun.

12.1. Získání filmů

Akt získání filmu není nelegální činností, nelegální je sdílení (poskytování) chráněného díla. Existuje více míst, na kterých je možno filmy získat. Jako příklad zde, výhradně pro potřeby této práce uvedu stažení již zmíněného českého filmu Kájínek a to konkrétně ze sítě internet ze serveru www.uloz.to, který je určený pro snadné sdílení, posílání a prohlížení souborů (obrázek 1).

Poskytovatelem služeb na internetovém serveru Uloz.to je společnost Nodus Technologies spol. s r.o., IČ: 25729055 a tato společnost má na stránkách www.uloz.to ve všeobecných smluvních podmínkách v bodě 3. 8. uvedeno, že obsah souborů ukládaných uživatelem na server poskytovatele nesmí být v rozporu s právním řádem České republiky a je zakázáno ukládat soubory, které zejména porušují autorská práva, práva související s právem autorským, práva k ochranné známce, obchodní jméno, chráněné označení původu nebo práva průmyslová. Pokud zaregistrovaný uživatel vloží na daný server nelegální obsah, tedy i jakékoli dílo podléhající autorskému právu, nenese za toto provozovatel zodpovědnost a výsledkem tedy je, že je zde možno získat i jakákoli nejnovější díla, která podléhají autorským právům.

Obrázek 1

Server www.uloz.to je tedy oficiálně provozovatelem (poskytovatelem) určen k ukládání tedy sdílení libovolného legálního obsahu mezi uživateli. Pod pojmem legální obsah je možno si představit například software GNU/GPL¹³, freeware¹⁴, FOSS¹⁵ nebo umělecká díla z vlastní produkce (hudba, film, fotografie).

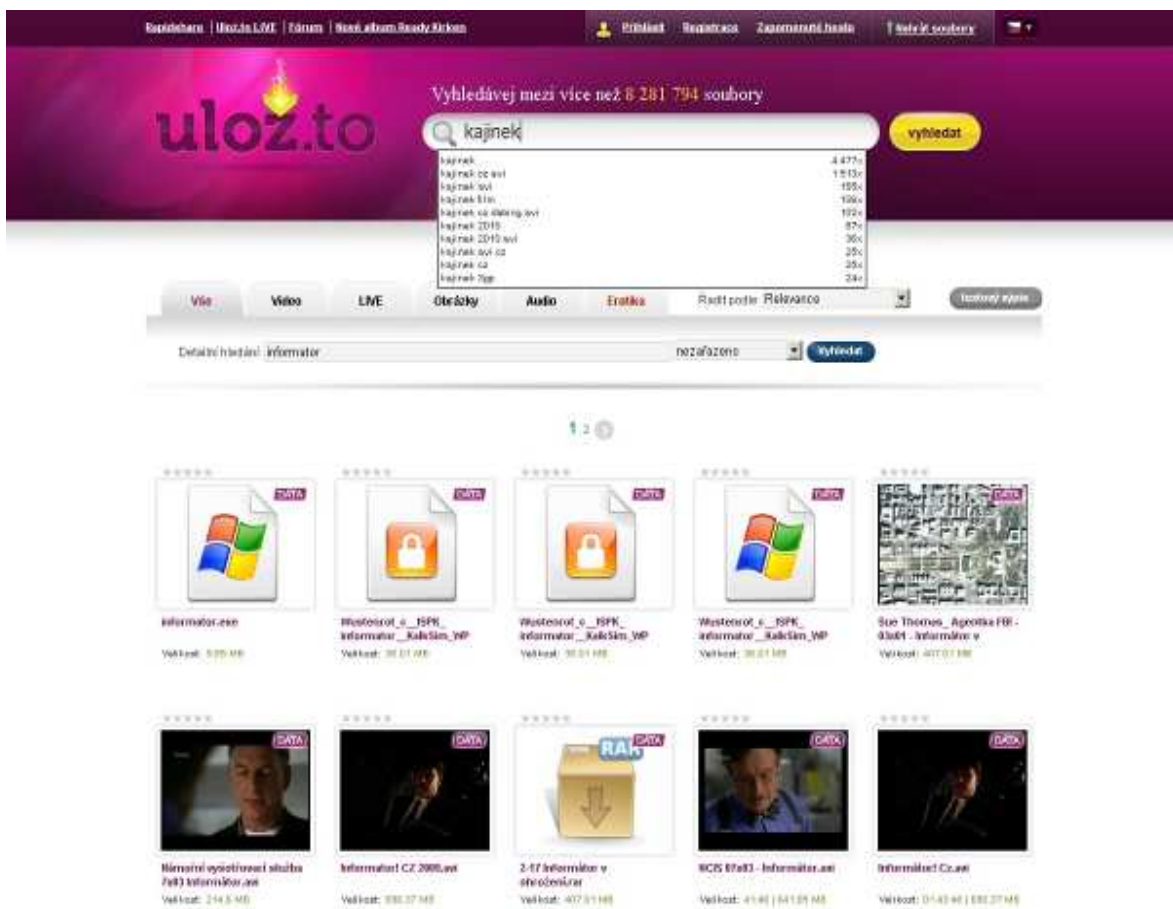
¹³ GNU/GPL svobodný počítačový systém (GNU) šířený pod všeobecnou veřejnou licencí (GPL)

¹⁴ Freeware – proprietární (uzavřený) software, šířený bezplatně

¹⁵ Free open source software – otevřený svobodný software – šířen bezplatně včetně zdrojových kódů

12.1.1. Vyhledání požadovaného obsahu

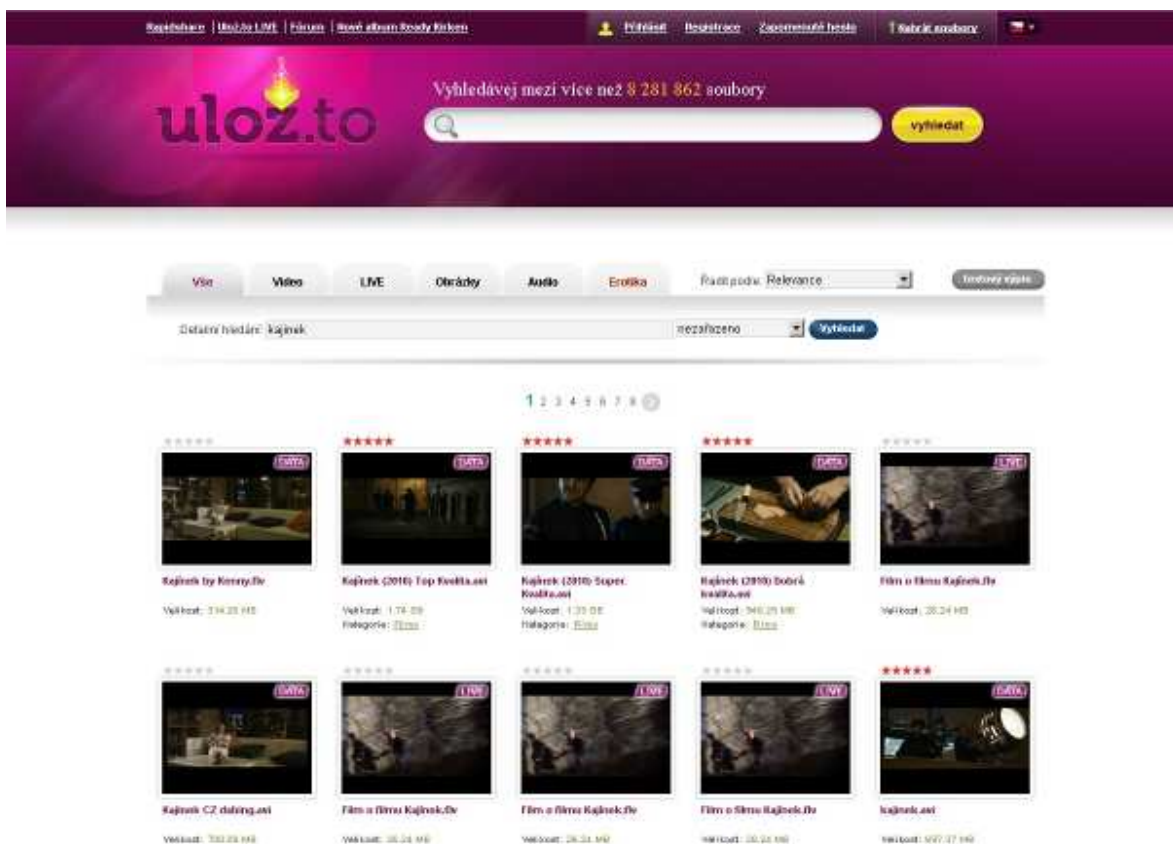
Vyhledávání obsahu na uvedeném serveru je možno i bez registrace návštěvníka. Na obrázku č. 2 je uveden příklad pro vyhledávání hesla „kajinek“. Už při vyhledávání je patrné, že toto heslo bylo na tomto serveru zadáno celkem 4477 krát (obrázek 2).

Obrázek 2

12.1.2. Výsledek hledání

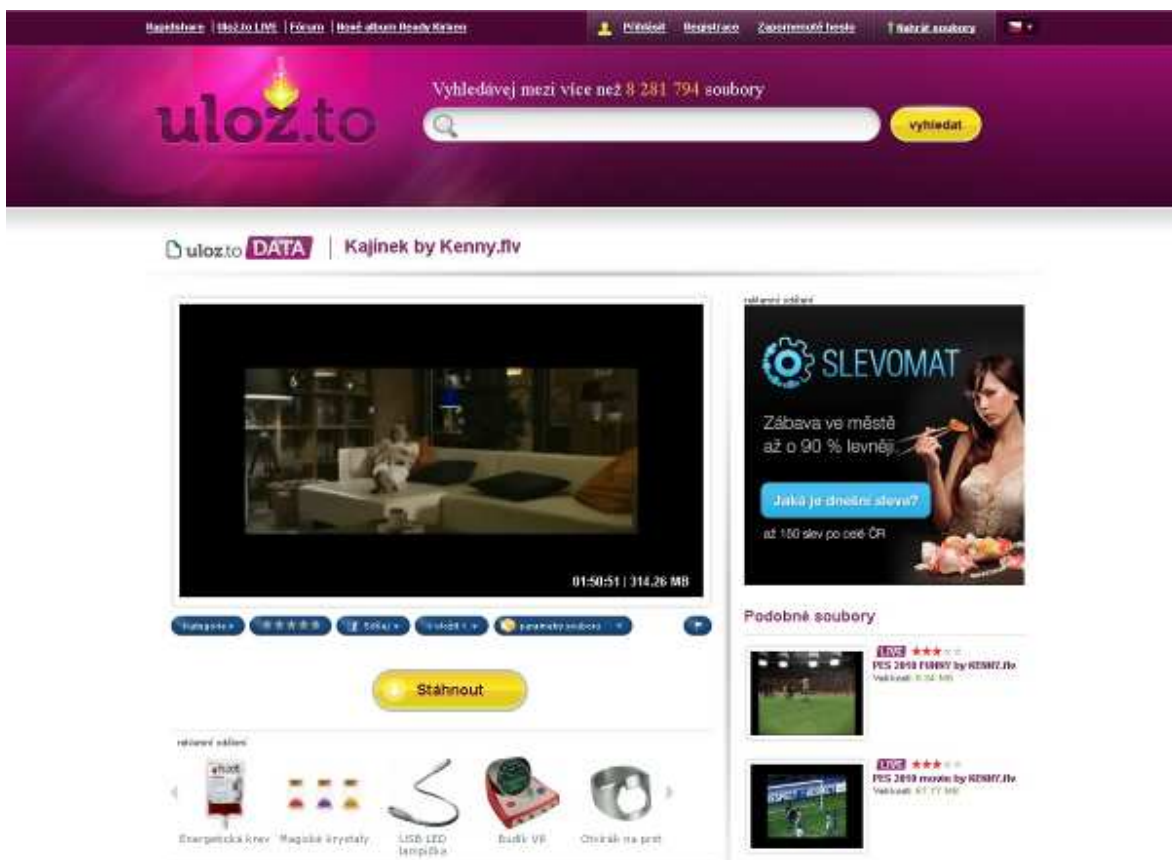
Výsledek hledání je zobrazen na celkem 8 stránkách. První stránka s výsledky je uvedena na obrázku č. 3.

Obrázek 3

Z těchto deseti zobrazených výsledků je šest souborů pravděpodobně kompletní film a čtyři soubory jsou „Film o filmu“. Zájemce si může vybrat soubor nejen podle názvu, ale i podle doprovodných informací, které jsou poskytovány. Jedná se například o velikost souboru, o oblíbenosti u dalších uživatelů a o kategorii, ve které je soubor zařazen.

Pro ilustraci byl vybrán první soubor, který byl nabízen. Kliknutím na náhled se zobrazí detail o nabízeném obsahu.

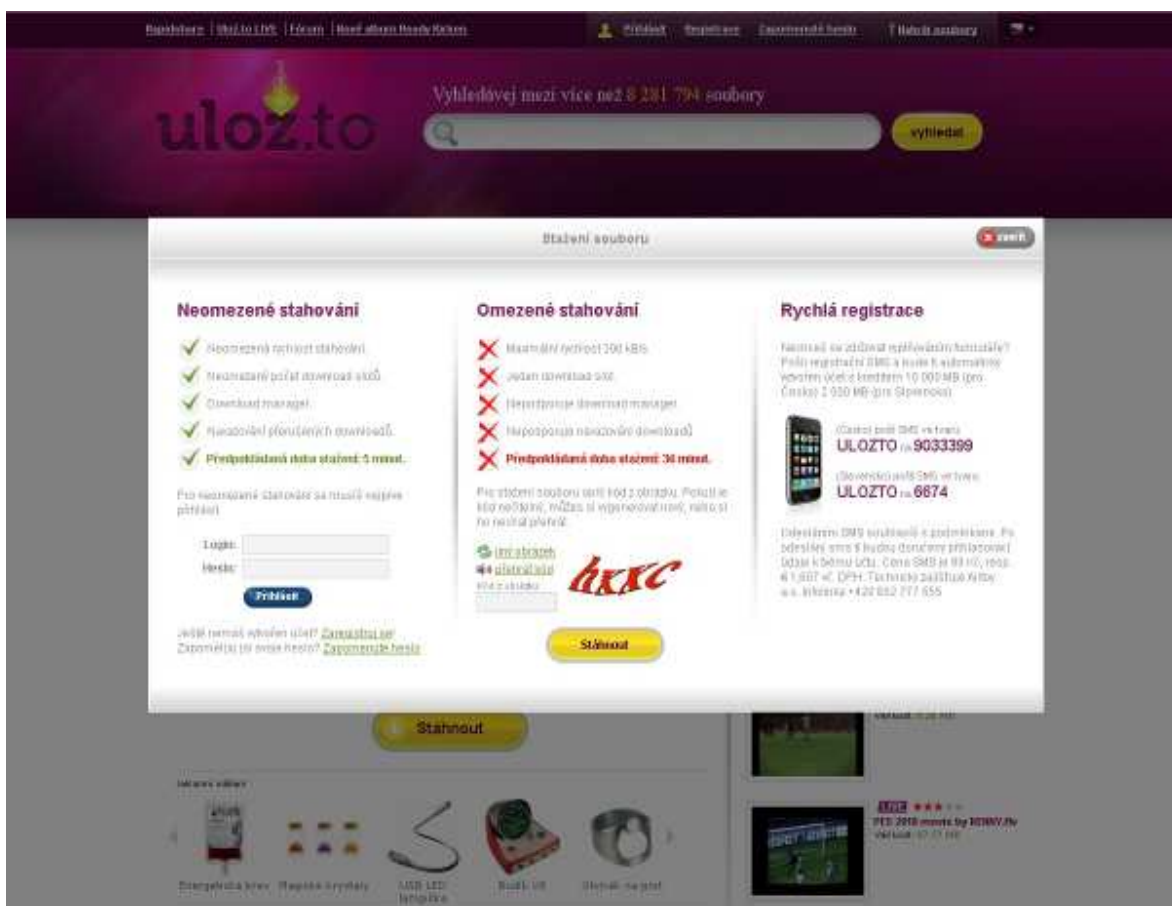
Obrázek 4

Z detailu je patrné, že se jedná o soubor s názvem Kajinek by Kenny.flv, jedná se o soubor multimediální, stopa o délce 1:50:51 a velikosti 314,26 MB (obrázek 4). Dále je možno zjistit i parametry souboru (tento detail není zobrazen).

Zájemce o soubor může soubor ohodnotit (jak je s ním spokojen), sdílet jej přes komunitní síť Facebook nebo jej může stáhnout.

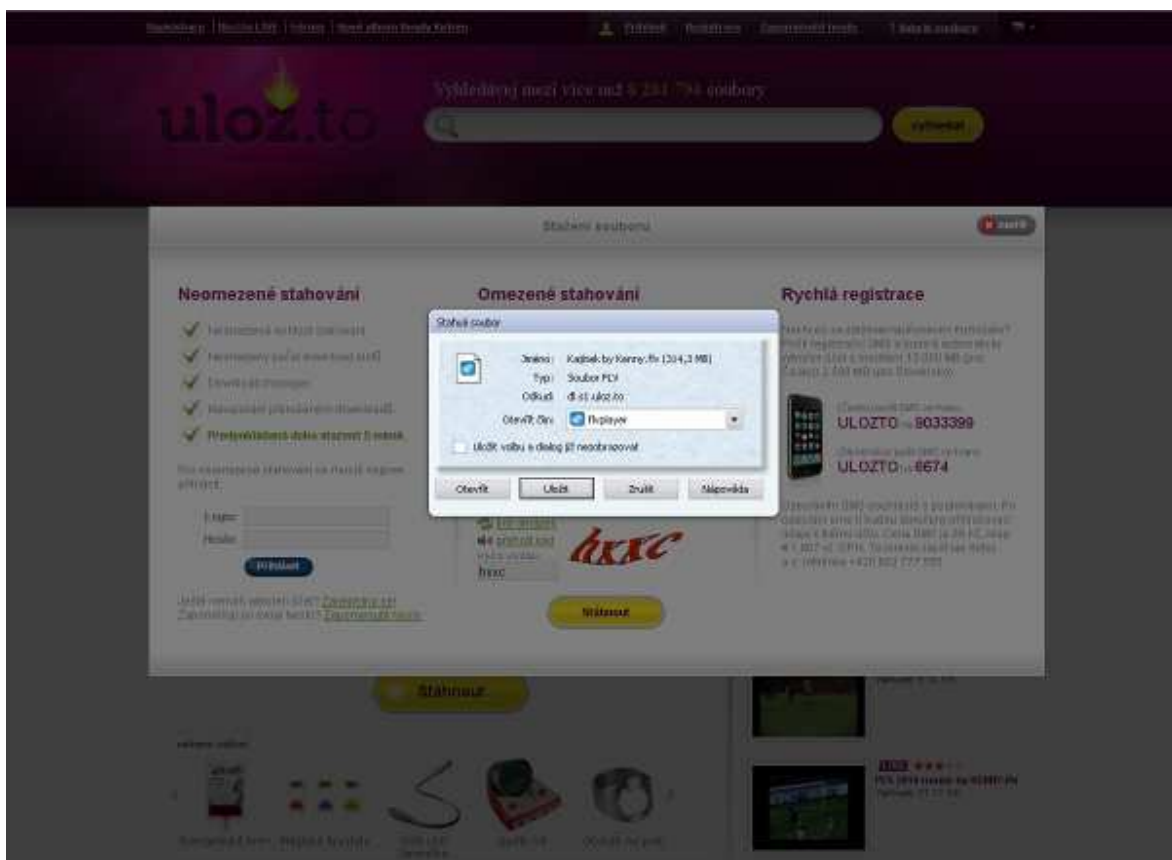
12.1.3. Stažení filmu

Když se uživatel rozhodne film stáhnout, je zobrazeno okno, které je na obrázku č. 4.

Obrázek 5

Pro nezaregistrované uživatele je nabízeno stahování (Omezené stahování), které není zpoplatněno. Pokud správně opíše kontrolní kód z obrázku, stahování ihned začne.

Obrázek 6

Pouze si uživatel vybere, kam si požadovaný soubor uloží. Tedy velmi snadné i pro začátečníky (obrázek 6).

Další možností je zpoplatněný přístup k datům. Tato platba je zasílána provozovateli serveru www.uloz.to. Pozor, není však zpoplatněn obsah, pouze je za úplatu nabízena vyšší přenosová rychlost, jsou odstraněny limity ve stahování, jsou podporovány download manažery, navazování neukončených stahování apod.

12.2. Získání software

Oproti výše popsaného stahování filmů, patří už i jen stahování software mezi nelegální činnosti. Přesto je získání software pro uživatele stejně jednoduché jako získání např. filmu v předchozím případě.

Pro příklad byl vybrán jiný model získání software než u filmů, ale toto pouze pro demonstraci možností, které zájemce má.

Bude demonstrováno stažení software, které využívá jako prostředníka server pouze s diskusními fóry, která obsahují odkazy na požadovaný obsah (data-filmy, software).

Server www.arezforum.cz obsahuje, jak již bylo řečeno, pouze uživatelská fóra, neobsahuje žádná data. Přístup do diskuze (do fóra) je umožněn pouze pro registrované uživatele (obrázek 7).

Obrázek 7

12.2.1. Vyhledání požadovaného software

Vyhledává se v konkrétním fóru. Abychom mohli vyhledávat, musíme se přihlásit (pokud jsme registrováni), (obrázek 8).

Obrázek 8

Fóra jsou rozdělena podle oblastí zájmů např. filmy české, filmy zahraniční, software, hry apod. (obrázek 9). V těchto fórech jsou dále podkategorie, do kterých uživatelé vkládají své příspěvky. Právě tyto příspěvky obsahují detailní informace o nabízeném obsahu a adresu, odkud je možno tento nabízený obsah stáhnout.

ISO					
Nové téma		Stránka 1 z 2 [122 témat]		Přejít na stránku 1, 2, 3 Další	
ISO					
Téma	Autor	Odpovědi	Zobrazení	Poslední příspěvek	
Alphabeticky seřadit: Všechna témata, A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z, #					
Domácnost					
RULES FOR THIS SECTION!	Malny	0	139	sob 18. pro 2010 22:00:58 Malny	
Pravidla pro tuto sekci!	Malny	0	140	sob 18. pro 2010 21:45:22 Malny	
Témata					
>> Windows 7 VŠE SEM / ALL HERE << [Přejít na stránku 1 ... 18, 20, 21]	masdusan	308	214264	sob 12. bře 2011 15:00:31 imhopec	
>> Windows XP - VŠE SEM / ALL HERE << [Přejít na stránku 1 ... 12, 13, 14]	Rajco015	209	43034	pát 11. srp 2011 23:42:15 Hondzi	
>> Windows Vista - VŠE SEM / ALL HERE << [Přejít na stránku 1, 2, 3]	SKDusan	36	12434	úte 21. srp 2010 22:03:16 MLi	
Pinacle Studio	Ivan07	1	10	ned 13. srp 2011 20:14:37 Ivan07	
Pinaceros	lana	4	4673	ned 13. srp 2011 18:13:07 leos	
Sony Vegas pro [Přejít na stránku 1, 2]	gokot004	27	11565	úte 09. bře 2011 15:10:36 dostb	
Autodesk Vše SEM/Autodesk ALL Here [Přejít na stránku 1, 2, 3]	WineDuc007	30	4909	úte 09. bře 2011 14:57:52 dasta	
Adobe Acrobat >>všeby sem<<	HECAKare004	13	11773	úte 09. bře 2011 14:46:33 dasta	
Adobe Dreamweaver CS5	Stale	3	1200	úte 09. bře 2011 14:07:06 dasta	
PC Translator 2010 [Přejít na stránku 1, 2]	stobezak02	22	9230	úte 08. srp 2011 15:09:39 dasta	
Odstřed. Podrobný stažení souborů CD-R/W, DVD	Lukane	0	41	pon 07. srp 2011 22:35:53 Lukane	
RL Studio R XL, Producer Edition	LiMa	6	2200	ned 06. srp 2011 13:43:36 baraz	
CorelDRAW Graphics Suite X5	Vityjvelvy	3	909	ned 06. srp 2011 9:27:53 dasta	
Corel VideoStudio Pro X4	-P.E.A.S.-	0	144	úte 01. srp 2011 17:49:06 -P.E.A.S.-	
Ekolm 25 Czech	koalE	0	303	sob 26. úno 2011 12:45:09 kucisr	

Obrázek 9

12.2.2. Software – MS Windows 7

Pro demonstraci máme zájem o operační systém MS Windows 7. Jak již bylo uvedeno výše, zájemce si vybere požadované fórum, ve kterém jsou uloženy příspěvky, v tomto případě o Windows 7 (obrázek 10).

Obsah fóra -> Stahuj / Download<- -> Appz -> ISO Všechny časy jsou v UTC + 1 hodina

Pravidla fóra
LINKY VKLÁDEJTE DO CODE!!
Před tím, než něco vložíte, přečtěte si Pravidla fóra!!

>> Windows 7 VŠE SEM / ALL HERE <<

Nové téma | Odpovědi | Stránka 19 z 21 [Příspěvků: 307] | Přejít na stránku Předchozí 1 ... 16, 17, 18, 19, 20, 21 Další
Verze pro tisk | Předchozí téma | Následující téma

FEAR
Registrujete se? El. Ověřte 2011-07-01 14:00
Příspěvků: 34

Rec: >> Windows 7 VŠE SEM / ALL HERE <<

Název
PowerUp.cz

Cover
PowerUp.cz

Windows 7 Ultimate Alienware Edition (2011).x86

ASHEVALD
Registrujete se? El. Ověřte 2011-07-01 14:00
Příspěvků: 17

Rec: >> Windows 7 VŠE SEM / ALL HERE <<

Windows 7 CZ x86 x86 aktivovaný

- Full verze
- Funkce aktualizace
- Instalace dostupných ovladačů je automatická
- Instalace všech komponent probíhá « bezproblémově »
- Česká verze bez shrub překlady
- Není potřeba žádný aktivátor (aktivovaná verze)
- Není nutné mít žádný CD key

Instalace systému Windows

Vyberte operační systém, který chcete nainstalovat.

Operační systém	Architektura	Datum vydání
Windows 7 Home Premium	x86	14.7.2009
Windows 7 Professional	x86	14.7.2009
Windows 7 Ultimate	x86	14.7.2009
Windows 7 Home Premium	x64	14.7.2009
Windows 7 Professional	x64	14.7.2009
Windows 7 Ultimate	x64	14.7.2009

Popis:
Windows 7 Ultimate

kvě multiShare.cz - Stahujte soubory rychle a snadno na www.multiShare.com, file.to, hotfile.com, fileserve.com a dalších. Mno. 100MB DAILY!

http://www.elsaonline.com/Elia/FILES/MS
http://www.elsaonline.com/Elia/70/MS/MS
http://www.elsaonline.com/Elia/MS/MS/MS
http://www.elsaonline.com/Elia/MS/MS/MS
http://www.elsaonline.com/Elia/MS/MS/MS
http://www.elsaonline.com/Elia/MS/MS/MS

Obrázek 10

U příspěvku jsou uvedeny i adresy, ze kterých je možno software stáhnout.

12.2.3. Cena software

Pro první příklad byl vybrán operační systém MS Windows 7. Pro porovnání je zobrazena cena tohoto software v náhodně vybraném legálním obchodě (obrázek 11)

Obrázek 11

Cena zájmového software začíná u cca 4500,- Kč.

12.2.4. Software – Adobe Photoshop CS5

Nejen operační systém je k dispozici v ilegální sféře. Dalším příkladem je grafický program Adobe Photoshop CS5.

12.2.5. Vyhledání požadovaného software

Opět si vybereme požadované fórum a ze zobrazených příspěvků ten, který nám nejvíce vyhovuje (obrázek 12)

Obsah fóra >> -> Stahuj / Download <- -> Appz >> 0 days apzz Všechny časy jsou v UTC

Pravidla fóra

LINKY VKLÁDEJTE DO CODE!!
Před tím, než něco vložíte, přečtěte si Pravidla fóra!!

Adobe Photoshop CS5 Extended 12.0

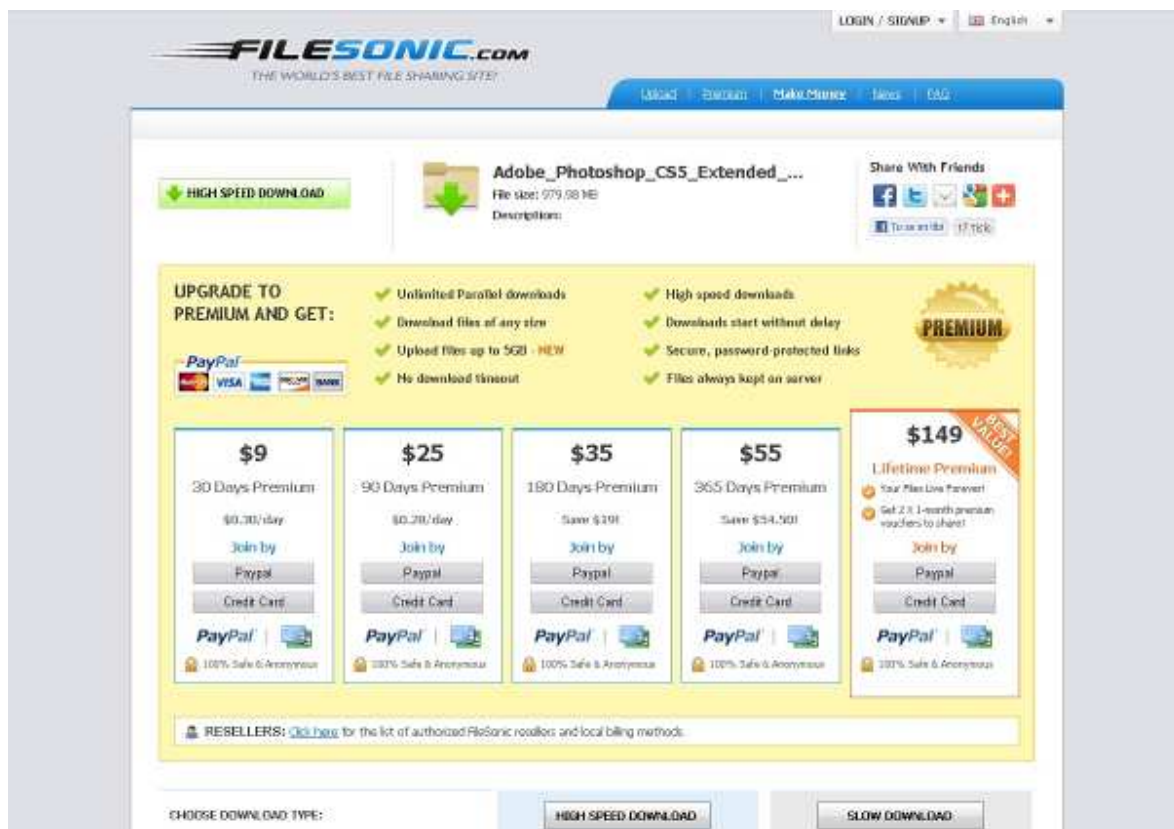
Stránka 1 z 1 [Příspěvek: 1] Předchozí téma | Následující téma

Autor	Zpráva
<p>blondul Goldis Registrován: úte 18. led 2011 20:40:24 Příspěvky: 322</p>	<p>Adobe Photoshop CS5 Extended 12.0</p> <p>Description: Adobe® Photoshop® CS5 Extended software delivers breakthrough capabilities for superior image selections, image retouching, realistic painting, and 3D extrusions. Experience 64-bit support for fast performance as well as dozens of time-savers throughout your workflow. Go beyond traditional digital imaging. Easily select intricate image elements, such as hair. See space fill in almost magically when you remove image elements. Create 3D logos and artwork by easily extruding text and other 2D graphics. Achieve natural and realistic painting effects with the Mixer Brush, which offers on-canvas color blending; Bristle Tips, which let you create lifelike, textured brush strokes; an onscreen color picker; and more.</p> <p>New and enhanced features:</p> <p>Unrivaled editing</p> <ul style="list-style-type: none">. Adjustments panel for live, nondestructive image adjustment. Masks panel for creating editable, feathered, density-controlled masks. Content-Aware Scaling. Enhanced auto-alignment of layers. 360-degree panoramas. Extended depth of field. Better raw image processing. Enhanced expert retouching <p>Increased productivity</p> <ul style="list-style-type: none">. Smoother panning and zooming and fluid canvas rotation. Industry-leading color correction with reengineered Dodge, Burn, and Sponge. Efficient file management with new Adobe Bridge CS4. Tighter integration with Adobe Photoshop Lightroom®. Adobe KulerT for color harmony creation and sharing. N-up and multiple document view. More powerful printing options. Superior performance on very large images. Multi-Touch support on Mac laptops. Adobe Community Help <p>Breakthrough 3D, motion graphics, and image analysis</p> <ul style="list-style-type: none">. Direct painting on 3D objects. Easy conversion from 2D to 3D. Editable 3D properties (scene, materials, meshes, lights). High-quality output with new ray-tracing rendering engine. 2D and 3D image compositing. 3D object animation. 3D/video support. New, high-performance, nonmodal 3D engine. Volume rendering. Single-key shortcuts for editing motion graphics. Preview and export of audio content and frame comments. Quantitative data extraction. Enhanced Count tool <p>Enjoy It..Thanks</p> <p><small>Kód MultiShare.cz - Stahuj za jeden kredit z RapidShare.com, Uloz.to, Hotfile.com, Fileserve.com a dalších. Akce 900MB ZDARMA! http://www.filesonic.com/file/210849431/Adobe_Photoshop_CS5_Extended_12.rar</small></p>

Obrázek 12

12.2.6. Stažení software

Z fóra zkopírujeme uvedenou adresu, zadáme ji do prohlížeče.

Obrázek 13

Je zobrazen server, který už nabízí konkrétní data, konkrétní obsah.

Stahovat nabízený obsah je možno jak bez poplatku a registrace, tak i rychleji a bez omezení za určitý poplatek (obrázek 13).

12.2.7. Cena software

Pro druhý příklad byl vybrán grafický software Adobe Photoshop CS5.

The image is a screenshot of the 'itdnes' website. The top navigation bar includes links for 'Domovská stránka', 'Aktuální nabídky', 'IT Profikancelář', 'Reference', 'Vše o nás (p)', and 'Kontakty'. The main header features the 'itdnes' logo and a photo of a man. Below the header, there are several menu categories: 'Pochybnosti a firmy', 'Sdílejte a vyžádajte', 'Návrh a obnova', 'Studenti', and 'Soukromé osoby'. The main content area is titled 'Software' and lists various software products. The product 'Adobe Photoshop CS5' is highlighted. The product details for 'Photoshop Extended CS5 12 Windows CLP-G 4.5 Level 1 Czech Upsell License Generic Upsell Path1 FROM PS ELEMENTS 1 USER CLP-G 4.5 Level 1' are displayed. The price is listed as 13 899,- Kč (16 679,- Kč s DPH). The website also features a search bar and a 'Vyhledat' button.

Obrázek 14

Cena software v náhodně vybraném legálním obchodě je 13 899,-Kč (16 679,- Kč s DPH) (obrázek 14).

13. Návrhy řešení

Boj proti zmíněné kriminalitě je možné rozdělit na dvě základní úrovně (strategie):

- represivní – ta přináleží policii a justici prostřednictvím práva
- preventivní – od této strategie by se mělo začít a podle mě je důležitější než represivní činnost, kdy v této preventivní činnosti by měla působit například již škola a rodiče.

Zaměřit by se další jednotlivá opatření měli především do oblasti

- mediálního působení, kde by se měly zapojit prakticky všechny zainteresované subjekty,
- vzdělávání široké veřejnosti, zejména pak mládeže s cílem zvýšení právního vědomí na úseku ochrany práv v oblasti duševního vlastnictví,
- určitě také vzdělávání pracovníků všech zainteresovaných složek, které jsou anebo mohou být zapojeni do preventivního boje s negativními jevy v oblasti duševního vlastnictví,
- prohlubování mezinárodní spolupráce.

V boji s trestnou činností na úseku duševního vlastnictví je potřeba odstranit určité kriminogenní faktory, které tuto činnost usnadňují, a v některých případech dokonce podmiňují. Jde například o:

- nízkou úroveň právního vědomí jak pachatelů trestné činnosti, tak i potencionálních zákazníků a uživatelů,
- podceňování a určité přehlížení této trestné činnosti ze strany orgánu činných v trestním řízení,
- nejednotnost postupu jak policejních orgánů, tak i orgánů státní správy při potírání této trestné činnosti,
- nepružné soudnictví,
- zdlouhavost trestně právního řízení.

Je však nutné zdůraznit, aby opatření měla alespoň nějaký smysl a dopad na ty, kteří autorská práva porušují, že je nezbytné je přijmout na úrovni státu. Jako účinné opatření by mohl být použit příklad ze zahraničí, kdy Francie, Japonsko uvažují o odpojování notorických „pirátů“ od internetové sítě po opakovaném stahování nelegálního obsahu. Toto radikální řešení by mohlo být lékem na porušování autorských práv. Otázkou však zůstává, kdo a jak by přenos objemných souborů s mnohdy zašifrovaným obsahem kontroval. Nutná by byla i úprava právních norem v ČR. Dalším nezanedbatelným opatřením by mohlo být ještě výraznější posílení počtu policistů, kteří se počítačovou kriminalitou zabývají, přestože v současné době se tento počet zvyšuje, je

počet kvalitně proškolených policistů poddimenzován a neodpovídá rozsahu trestné činnosti, jaká je prostřednictvím počítačů nebo s jejich pomocí páchána, především na internetu a to nejen v oblasti porušování autorských práv ale i v jiných oblastech trestné činnosti.

Dalším prvkem k omezení porušování autorských práv by mohla být povinnost provozovatelů monitorovat obsah na jimi provozovaných službách a v případě zjištění nelegální činnosti takový obsah bezodkladně odstranit. Opatření bych mohl navrhnout více, je však nutné, aby byla přijata formou zákonné úpravy, tedy zákonodárným orgánem a jejich dodržování by bylo kontrolováno. I při platnosti nynějších právních norem by bylo možno četnost porušování autorských práv snížit. Taková opatření by ale musela být mnohem vyšší prioritou, než jakou v současnosti je.

14. Závěr

Na závěr je třeba zmínit, že v průběhu vypracování této práce jsem se dotazoval různých osob z mého okolí na názor k problematice porušování autorského práva a výsledek následné analýzy, lze krátce shrnout takto: v současné době společnost nepovažuje porušování práv k nehmotným statkům a autorskému právu za společensky nebezpečnou, je ochotna ji tolerovat, toleruje ji a spolupodílí se vědomým nákupem nejrůznějších pirátských výrobků nebo si tyto výrobky opatří ze sítě internet. Ve společnosti převládá názor, že originální produkty jsou předraženy a tato skutečnost vlastně ospravedlňuje nelegální kopírování.

Je těžké odhadnout, jakým směrem se bude kriminalita v oblasti duševního vlastnictví vyvíjet. Přesto všechno se vývoj pokusím odhadnout. Zcela jistě se ještě více rozšíří používání internetu a s tím zřejmě vzroste i trestná činnost proti autorskému právu. Nepodaří se vyvinout technologii, která zabráni kopírování obsahu chráněného autorským právem. I dnes lze pozorovat snahu mnoha společností o ochranu svých produktů nejrůznějšími technologiemi, avšak v krátké době bývají jejich ochrany prolomeny. Tento trend bude pokračovat, a i nadále bude připomínat boj kočky s myší. Při porušování autorských práv bude uživateli vyžadován stále kvalitnější obsah, tak jak je to možné

pozorovat i dnes. Se zvyšujícím se počtem uživatelů internetu bude nezbytné chránit před počítačovou kriminalitou jak děti, tak starší osoby, které jsou i dnes snadným cílem útoku pachatelů v běžném světě a je jen otázkou času, kdy se stanou početnou skupinou obětí v internetovém prostředí. Nepochybně také bude kladen důraz na vyšší zabezpečení ochrany osobních dat, ale i přes tyto snahy bude stále častěji docházet ke krádeži osobních identit.

15. Seznam literatury

1. Autorský zákon. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 209 s. ISBN 80-7179-961-0.
2. DOSEDĚL, Tomáš. Počítačová bezpečnost a ochrana dat . 1. vyd. Brno : Computer Press, 2004. 187 s. ISBN 80-251-0106-1.
3. JIROVSKÝ, Václav. Kybernetická kriminalita : nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 284 s. ISBN 978-80-247-1561-2.
4. MATĚJKA, Michal. Počítačová kriminalita. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2002. 106 s. ISBN 80-7226-419-2.
5. PORADA, Viktor, KONRÁD, Zdeněk. Metodika vyšetřování počítačové kriminality. 1. vyd. Praha : Policejní akademie České republiky, 1998. 54 s. ISBN 80-85981-75-0.
6. SMEJKAL, Vladimír. Internet a §§§. 2. aktualiz. vyd. Praha : Grada, 2001. 284 s. ISBN 80-247-0058-1.
7. STŘIHAVKA, Marek. Vaše bezpečnost a anonymita na Internetu. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2001. 87 s. ISBN 80-7226-586-5.
8. Trestní zákon ; Trestní řád ; Přestupky. Praha : C.H. Beck, 2005. 380 s. ISBN 978-80-7179-994-8.
9. Nový trestní zákoník ; Trestní řád ; Přestupky vyd. Praha : Nakladatelství C.H. Beck, 2009 ISBN 978-80-7400-144-4.
10. JUDR Radim Polčák, PhD – Seminář o autorském právu. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/do/1499/el/seminare/index.html>.
11. MUSIL, Stanislav. Počítačová kriminalita : Nástin problematiky [online]. 2000 [cit. 2008-03-30]. Dostupný z WWW: <http://www.ok.cz/iksp/docs/256.pdf>
12. Svaz nezávislých autorů [online]. [2011] [cit. 2011-04-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.svazautoru.org>>.
13. Wikipedie : otevřená encyklopedie [online]. [2011] , 05.04.2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavní_strana

14. Wikipedie: open encyclopedia [online]. [2010], 21. 03. 2010 [cit. 2010-03-22].
Dostupná z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/>
15. GNU: GNU/GPL [online]. [2010], 21. 03. 2010 [cit. 2010-03-22]. Dostupná z WWW:
<http://www.gnu.org>